

DIRVA

Nr. 20

Vasaris-February 17, 1961

Cleveland, Ohio

Amerika ispėjo Sovietų Sąjungą nesikišti Kongan

Tvirti Kennedžio pareiškimai. Triukšmingi Saugumo Tarybos posėdžiai.

Prezidentas Kennedy iškilmingai pareiškė, kad Jungtinės Amerikos Valstybės gins Jungtinių Tautų chartą, pasipriešindamos bet kurios vyriausybės vienšališkai intervencijai Kongo, kuri galinti iššaukti "karo riziką".

Atsargiai, diplomatiškai suformuotame pareiškime jis neminėjo Sovietijos, bet paskutiniųjų Sovietijos puolimą prieš JT gen. sekret. Hammarskjöldą šviesoje kiekvienam buvo aišku, kieno adresu tie žodžiai buvo nukreipti. Pareiškimas laikomas griežtu išpėjimu sovietams, ir jis buvęs anksčiau aptartas su pagrindiniais Vakarų sąjungininkais.

Tuo pat metu NATO nuolatinės tarybos pirmininkui pasiūstame pareiškime prez. Kennedy pabrėžė, kad JAV ne tik išlaikys savo karinius įsipareigojimus Šiaurės Atlanto Gynybos Organizacijai, bet ir sieks ją stiprinti ekonominėje, ideologinėje ir politinėje plotmėje.

Savo laiške prez. Kennedy pastebėjo, kad, praėjus trimis savaitėmis nuo jo inauguracijos, jis kaskart stipriau pamatęs didumą pavojų, kurie gresia Jungtinėms Amerikos Valstybėms ir laisvojo pasaulio tautoms, Atlanto Bendruomenė esanti "vienintelė ir efektingiausia užtanka prieš tironiją ir jos troškimus pasauliui užvaldyti".

Savo pareiškime jis nuėjo toliau, negu ankstyvesnioji JAV administracija, nurodymas, kad Šiaurės Atlanto Gynybos Organizaciją reikia stiprinti visose, ne vien karinėje, srityse, nes pavojai laisvojo pasaulio saugumui pastreiskia įvairiomis formomis -- ekonomine, ideologine ir politine. Todėl NATO turinti stiprinti vieningumą, plėsdama bendradarbiavimą ir pastangas sukurti sveiką, augančią ekonomiką visame nekomunistiniame pasaulyje.

Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje ambasadorius Adlai E. Stevenson pabrėžė, kad sovietai paskutinėmis akcijomis dėl Kongo Lumumbos mirties "paskelbė karą Jungtinėms Tautoms". Maskva anksčiau atšaukė Dago Hammarskjöldo pripažinimą Jungtinių Tautų generaliniu sekretorium, apkaltindama jį, kaip Lumumbos nužudymo "bendrininką ir organizatorių". Oficialiame pareiškime Kremlius pareikalavo, kad per vieną mėnesį iš Kongo būtų atitrauktos Jungti-

nių Tautų įgulos, ir nurodė, kad "teisėta Kongo vyriausybė" esanti pasiruošusi pripažinti komunistų auklėtinį buvusį Lumumbos pagalbininką Atoine Gizeną, kuris suorganizavo savo vyriausybę Stanleyvilyje, Rytinės provincijos sostinėje.

Ambasadorius Adlai Stevenson tuos sovietų manevrus pamerkė, pabrėždamas, kad vienintelis kelias išvengti šaltojo karo Kongo esąs palikti ten Jungtines Tautas. Vėliau JT gen. sekret. Dag Hammarskjöld pakartojo prieš keletą mėnesių paskelbtą pareiškimą, kad jis neturės teisės pasitraukti, nes dabartiniu metu jo pasitraukimas iššauktų Jungtinių Tautų sugriovimą.

Pastarieji sovietų veiksmai, kaip pastebi "New York Times" sugriovė prez. Kennedžio "ramiosios, diplomatijos" pastangas pasiekti "šaltojo karo taiką". Sovietų delegatas Zorinas, pildamas Jungtines Valstybes, net neminėjo, kad Stevensonas ir prez. Kennedžio administracija pastarąsias dvi savaites Jungtinių Tautų užkulisuose ieškojo "suderinto" Kongo krizės išspręsti ir buvo linkę net padaryti nemažų nuolaidų.

Amb. Stevensonui posėdžiui salėje teko atsiprašyti už JAV piliečių negrų sukeltas muštynes, kai jie pertraukė jo kalbą, "protestuodami" dėl Lumumbos nužudymo ir apšaukdami Jungtines Tautas "žudikų organizacija". Riaušės buvo rūpestingai suplanuotos iš anksto, daliai triukšmadarių įėjus publikos galerijon iš anksto, kitiems vėliau įsiveržus posėdžių salėn.

Kita grupė, kurioje buvo arabų ir baltųjų, demonstravo lauke; plakatuose buvo pastebimi šūkiai: "Jungtinės Valstybės nužudė Lumumbą -- Mirtis Jungtinėms Tautoms -- Sustabdykite imperialistinius išprievartavimus Kongo" ir t.t. Panašios negrų demonstracijos vyko Chicagoje, Washingtone, Montrealyje. Jas reikia laikyti tąsa įvairiose pasaulio dalyse, ypač už geležinės uždangos tebesikartojančių užpuodinimų prieš belgų pasiuntinybes.

Pačiame Kongo, neskaistant poros incidentų, tebėra ramu, bet pastebima įtampa. Vienas belgas buvo nužudytas ir vienas portugalas sužeistas Kasai provincijos sostinėje Luluaburge, keliolika europiečių suimtų ir sumuštų Bukave, Kivu provincijos sostinėje.

Abi provincijos yra kontroliuojamos prokomunistinių vyriausybių.

*CHRUŠČIOVAS, atsakydamas į prez. Kennedžio sveikinimą dėl "tarplanetinės stoties" paleidimo į Venerą, slūlė nusiginklavimo problemą spręsti "sukuriant tokią griežtą tarptautinę kontrolę, kad niekas negalėtų slapta įginkluotis ir pradėti agresijos". Bet praėjus rudenį pradėti svarstymai dėl nusiginklavimo kaip tik ir iširo dėl sovietų trukdymų sukurti tarptautinę nusiginklavimo kontrolės organizaciją.

*PREZ. KENNEDY paskelbė, kad JAV pripažino naująją Salvadoro vyriausybę ir pažadėjo jai teikti paramą, keliant krašto gyvenimo lygį. Jis taip pat pastebėjo, kad esą ruošiamasi uždrausti tabaką, vaisių ir daržovių importą iš Kubos; draudimo pasėkoje Fidel Castro režimas netektų dar 80 mil. dolerių.

Gyvieji sovietinio kolonializmo pavyzdžiai

AMERIKIEČIŲ SPAUDA VASARIO 16 PROGA

Visame pasaulyje įtakingas dienraštis "New York Times" vasario 16 numery išsidėjo vedamąjį, kuris taip skamba:

"Padrašinti prezidento Kennedžio pasižadėjimu dirbti "Rytų Europos žmonių galutinei laisvei ir gerovei", kai kurie tų žmonių, atstovaudami dar daugiau kitų, šiandien su nauja drąsa ir įkvėpimu švenčia keturiasdešimt trečiąją metinę savo krašto nepriklausomybės sukaktį. Tai Lietuvos žmonės -- tiek tėvynės, tiek užsienyje. Kaip ir jų Pabaltijo kaimynai, latviai ir estai, jie kovojo ir laimėjo laisvę ir nepriklausomybę Pirmojo Pasaulinio karo metu, po daugiau kaip šimt metų trukusio carinės Rusijos pavergimo, kad taptų pirmosiomis kitų, sovietinių

Vasario 11 d. Bostone Liet. Amerikos Piliečių Draugijos salėje virš 200 Naujosios Anglijos lietuvių buvo susirinkę pasveikinti ir pagerbti poetą Faustą Kiršą, švenčiantį 70 metų amžiaus sukaktį. Nuotraukoje iš kairės Rita Ausiejūtė, Bostono Dramos Sambūrio narė pasirodžiusi vakaro meninėj programoj, suaktuvininkas poetas Faustas Kirša ir Dirvos redakcinės kolegijos narys poetas Stasys Santvyras, vakarienės metu.

R. Bričkaus nuotrauka

FAUSTO KIRŠOS PAGERBIMAS BOSTONE

Laikas bėga, laikas atneša vieniokių ir kitokių mūsų gyvenimo įvykių. Vasario 11 d. Bostone buvo švenčiama rečiau pasitaikanti grožinės literatūros šventė. Tos dienos vakare naujojo Liet. Amerikos Piliečių D-jos salėj susirinko apie du šimtai Nauj. Anglijos lietuvių pasveikinti ir pagerbti poetą Faustą Kiršą, kuriam vasario 13 d. sukako 70 metų amžiaus.

Faustas Kirša -- viena iškilųjų asmenybių, vienas plačiai skambančių vardų liet. grožinės literatūros baruose. Jis gimė aukštaičių krašte, Senadvario viename, Antalieptės vl., 1891 m. vasario 13 d. Eilėraščius pradėjo kurti dar prieš pirmąjį pasaulio karą, bendradarbiavo Vaivorykštėj, Viltų ir kt. ano metu lietuvių periodiniuose leidiniuose. Jo poezijos pirmoji knyga Verpetai pasirodė 1918 m. Aidų aidūžiai, dėl kurių F. Kirša buvo vadinamas lietuviškuoju Heine, originaliai ir gražiai dail. V. Jomanto iliustruoti, buvo išleisti 1921 m.

Po Aidų aidūžių F. Kiršos poetinė kūryboj įvyko lūžis -- ji pasinėrė į mintį, į idėją. Dievas ir žmogus, gyvenimas ir žmogus, jaunystės ir buities trapumas tebeskamba jo lyrikos knygoje Suverstos vagos, Giesmės, Maldos ant akmenų, Piligrimai.

Atsiradęs tremty poetas F. Kirša prabilo poezijos rinkiniu Tolumos (švietimo Valdybos premija), kuriose atsirado naujų poezijos varų, suskambėjo tėvynės ilgesys, kaip, pvz., Laiške obelaitėms. JAV išleistas jo poezijos rinkinys Šventieji akmenys, tai vėl atsigržimas į žmogų, į jo būtį ir tos būties trapumą.

F. Kirša stipriai pasireiškė ir kaip poetas satyrikas. Pradėjęs bene 1921 m. Sekmąjį dienų spausdinti humoristinius ir satyrinius eilėraščius Ed. Bukelskio slaptyvardžiu, vėliau išleisdino dvi knygas Pelenų, kuriuose aštriai plakė savo aplinkos ir laiko žmones. Tremty F. Kirša sukūrė satyrinę poemą Pabėgėliai, kuri dar tebėra rankraštis. Rankraštis, berods, tebėra ir trečioji Pelenų knyga.

Nepr. Lietuvoj F. Kirša daug dirbo kaip literatūros ir meno žurnalų redaktorius, redagavo Dainavą, Sekmąją dieną, Barą, Pradus ir Žygius, buvęs Lietuvos Aido lit. skyriaus redaktorium, Naujosios Romuvos redakcinio štabo nariu ir pan. Kaip kultūrinis publicistas F. Kirša yra gyvuli palietęs ne vieną mūsų kultūrinio gyvenimo problemą. Tremty, Luebecke, jis redagavo Laisvės Varpą. F. Kirša reiškesi ir kaip grožinės literatūros reikalų vertėjas į lietuvių kalbą, atspausdinęs keletą vertimų iš lenkų kalbos, išvertęs keletą libretų Valst. Operos Teatrui.

Chicago's American vasario 15 vedamajame rašė, kad šimtui tūkstančių lietuvių kilmės chigagiečių rytoj bus Nepriklausomybės diena (tie žodžiai parašyti lie-

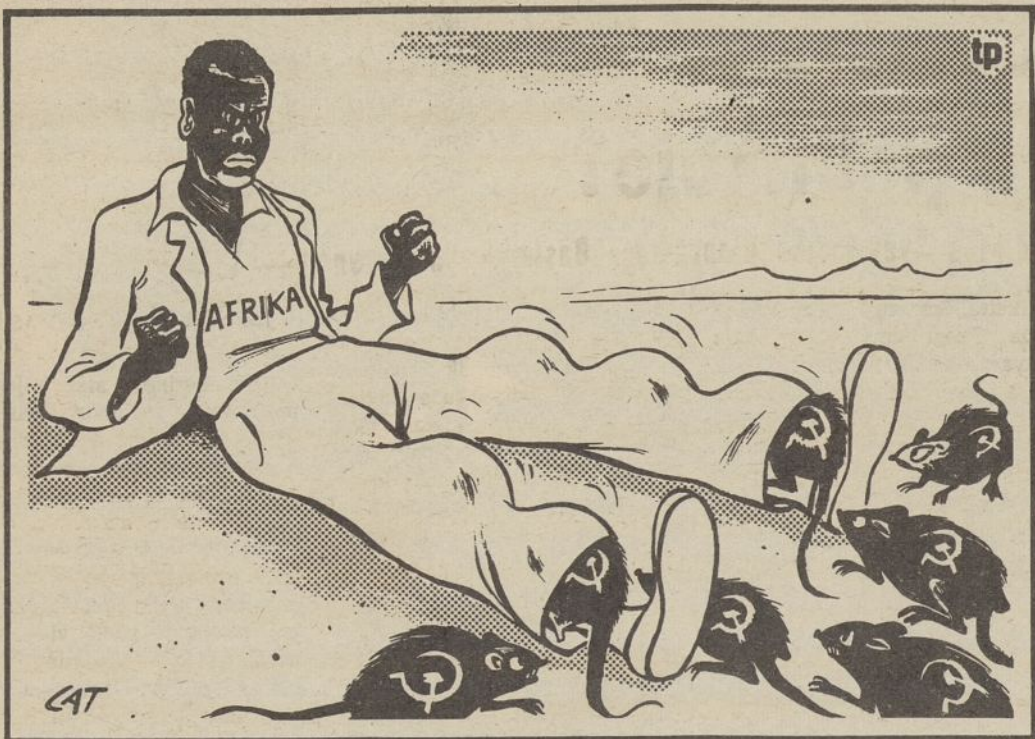
(Nukelta į 6 psl.)

KAIRĖJE: Vasario 5 d. Chicagoje The Chicago Community Theatre įvyko A. Landsbergio dramų "Penki stulpai turgaus aikštėje" anglų kalba pastatymas. Nuotraukoje Tony Cece (Antanas) ir Barbara Dombre (Grażina). Plačiau apie spektaklį 8 psl.

Kaip visuomeninkas F. Kirša daugiausia reiškesi kultūrinėse organizacijose

(Nukelta į 5 psl.)

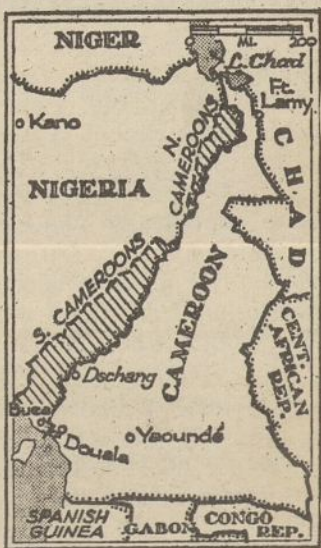
KOMUNISTŲ TERORAS KAMERUNE

Nuo 1960 metų sausio 1 dienos Kamerūnas, buvusi prancūzų teritorija, yra nepriklausomas. Tačiau jo kelias į laisvę ir pirmieji suverenumo metai yra temdomi vienos ekstremistinės grupės vykdomų pilietinio karo veiksmų, kuriuos diriguoja užsienin emigravę politikai. To pilietinio karo aukų skaičius vien praeitais metais siekė per 3,000 žmonių.

Sukilimo istorijos pradžia siekia II Pasaulinį karą. Prancūzų profesinių sąjungų skleistos marksistinės idėjos padarė didelį įspūdį jaunajai Kamerūno inteligentijai. Ir taip įvairių organizacijų kraštutinės ir liberaliosios jėgos susitelkė bendrai kovai prieš prancūzus, reikalaujamos apsisprendimo teisės savo tėvynei ir kartu naujos socialinės santvarkos. Šių labai mišrių elementų branduoliu tapo 1948 metų pavasarį įsteigta UPC (Union des Population Camerounaises -- Kamerūno liaudies unija), kuriai vadovavo nuosaukis Ruben Um Nyobe. Ji turėjo daug panašumo į Lumumbos "Mouvement National Congolais": turėjo plačių ryšių su įvairiomis kiltimis, kurios skaldė Kamerūną, kaip ir Kongą, ir jos socialrevoliuciniai reikalavimai pirmoje eilėje nukreipti į feodalines kilties sistemos pašalinimą. Tuo požiūriu UPC tapo labai jautri komunistinei taktikai. Neilgai reikėjo laukti, kol atsirado kamerūniškas Lumumba Felikso Rolando Mounié asmenyje.

Mounié studijavo Dakare mediciną. Ten jis suėjo į kontaktą su prancūzų komunistais, kurie jam išrūpino "studijų kelionę" per Europos komunistų kraštus. Mounié grįžo jau kaip Maoceungo garbintojas ir valdžios užėmimo smurtu šalininkas. Tačiau tik 1953 metais "smurto pamokslininkas" įstijungė į UPC, kur netrukus išstūmė nuosaukiuosius vadus. 1955 metais Lenino ir Mao pavyzdžiu suorganizavo didelį pučą. Ginkluotos UPC grupės paskutinę gegužės savaitę pradėjo puolimą į Jaundes, Dualos, Edejos ir Nkongos ambulos miestų centrus. Pučas nepavyko, bet į vidaus politikos kivirčius įnešė kraują, ašaras ir neapykantą.

1955 metų liepos 13 prancūzų skirtoji mandato vyriausybė paleido UPC. Mounié ir jo ištikimieji pabėgo į kaimyninį britų Kamerūną. Ruben um Nyobe tęsė beviltišką partizaninę kovą, kol tų metų gale rado mirtį kautynėse. Jo sekretorius Mayi Matip dijo 1960 lapkričio 3 dieną viename Ženevos viešbutyje. Aišku tik tiek, kad tas politinis nužudymas nepasiekė savo tikslo: partizaninis karas Kamerūne tęsėsi.

Tai jau seniai nebėra prispaustos opozicinės partijos kova prieš vyriausybę. Prieš 1960 m. balandžio mėnesį vykusius rinkimus legalia tapusios UPC nuosaukės elementai jau seniai atsirišo nuo suklidėlių. Kamerūne šiandien pilietinio karo kadrai yra dirguojami juodųjų komunistų, kurie reziduoja Konakryje ir ten gauna nurodymus iš raudonosios Kinijos, Sovietijos ir Čekoslovakijos "patarėjų".

Kaip visada, šio beprasmiško pilietinio karo aukos yra civiliniai gyventojai. Jie vis atakliau ginasi nuo teroro. Neseniai jie atidavė policijos įstaigoms kelis gautus vadus, kurie pasirodė esą apmokyti Pragoje.

Praeitą šeštadienį ir sekmadienį, vasario 11 ir 12, britų valdomame Kamerūne, kuris po Nigerijos nepriklausomybės paskelbimo atsisakė jungtis su Nigerija, įvyko plebisitas, kurio pirmieji duomenys rodo, kad jis linkęs jungtis su laisvąja Kamerūno respublika, buvusią prancūzų teritorija. Galbūt po šio prisijungimo buvusioje britų teritorijoje įsiviešpataus didesnis pastovumas, kuris teigia: atsilieps ir į pilietinio karo likvidavimą visame Kamerūne. (tp)

Mounié liko užsienyje ir iš ten dirgavo suklidimus. Be paliovos jis keliauja tarp Kairo, Konakrio, Akros ir komunitinių kraštų. Jo kovoje prieš legalią ir suvereninę vyriausybę ypač ir suvereninę naujosios respublikos vyriausybę ypač ji rėmė Gvinėjos Sekou Touré, UPC užsienio agentūra buvo įkurdinta Gvinėjos parlamento rūmuose. Iš čia buvo į Kamerūną persiųniami iš Čekoslovakijos gaunami ginklai, iš Maskvos ir Pekino gaunama propagandinė literatūra ir pinigai. Todėl nenuostabu, kad tuoj po Lumumbos intronizacijos Mounié atsirado Leopoldvilėje ir ten suorganizavo partizanų mokyklą bei kitaip naudojo Lumumbos gerąsias santykius su sovietiniu bloku.

Iki šios dienos dar neišaiškinta, kad neramųjį Kamerūno pilietinio karo kurstytoją nunuo-

Žmogus, kuris išgelbėjo Londoną... (10)

SPARNUOTAS CIGARAS

Kai Michelis Hollardas, praejus kelioms dienoms nuo neišaiškinto atradimo, vėl nuvyko į Šveicariją ir anglų ryšininkui "O. P." papasakojo, pastarasis neparodė, kad žinia jį būtų labai nustebinusi. Pranešimų apie "keistas konstrukcijas" arba "įtartinus pastatus" būdavo gaunama gana daug ir labai dažnai pasirodydavo, kad ten būdavo statomi visai paprasti dalykai, kaip pvz. lauko skalbykla arba poilsio stovykla.

Ištaiga, kurioje jis dirbo, tarnavo ne vien tik žinių persiuntimui, iš jos buvo laukama, kad ji atskirtų grūdus nuo pelų. Londono centrinė būtų labai užsirusinusi, jei tarpininkavimo kanalai ją būtų užkimsę nenaudingomis informacijomis.

Galvęs iš kurio nors kito agento tokią pranešimą, "O. P." būtų ilgai svarstęs, ar jį iš viso persiųsti. Kad vokiečiai kur nors statė betonotą taką, kurio ašis buvo nukreipta į Londoną, ir tai dar pagal gana netikslus skaičiavimus -- galėjo juk būti ir paprastas sutapimas. Iš to daryti kokias nors išvadas -- buvo reikalas, į kurį "aukštybėse" nebuvo palankiai žiūrima.

Tačiau tą pažūrą keitė faktas, kad pranešimas buvo gautas iš Michelio. Jis jau priklausė rinktinų agentų klasei, kurių pranešimai, nors ir gana keistai skambėtų, buvo nagrinėjami rūpestingai, nes dažniausiai jie pasirodydavo labai reikšmingai. Dar visai neseniai britų susidomėjimas juo itin padidėjo po vieno nepaprastai pasisekusio triuko.

PAMAINŲ PASIKEITIMAS

Vasaros mėnesiais jis buvo pranešęs, kad vokiečiai Marselyje statą naujas laivų dirbtuves. Britai tą pranešimą buvo palaikę gryną fantaziją ir numetę šalį. Bet Michelis statybą buvo matęs savo akimis, su nemažu pavojumi savo gyvybei, ir todėl įnešė jį į "geresnio žinojimo". Jis prisiekė atgauti įrodymus ir nedelsdamas išvažiavo atgal į Marselį.

Dirbtuvės buvo statomos šiauriniame Jolietto prieplauko gale, milžiniškos halės priedangoje, ir visi įėjimai buvo griežtai saugomi. Michelis taip

susitvarkė, kad, persirengęs darbininku, ten pateko kaip tik tuo momentu, kada keitėsi paimnos. Jis įsimaišė į naktinę pamainą, griebė frankus ir, budrių "Organizacijos Todt" prižiūrėtojų stebimas, pradėjo valyti grindis.

Atėjus vidurnakčio pertraukai, jis susirado tamsią kertę ir, kitiems besigrūdant aplinkui maisto išvežiotojus, pradėjo po laikraščio priedanga fotografuoti stipriai apšviestas patalpas. Tam reikalui jis naudojo paprastą Kodako "Brownie" kamerą, kurią buvo pasiėmęs po darbo drabužiais.

Po pertraukos vėl grįžo prie darbo ir rytą paliko darbotviete kartu su nieko nenujaučiančiais darbininkais. Jiems grįžtant poilsui į barakus, Michelis skubėjo su savo filmu į Lozaną. Filmas buvo skubiai pasiųstas į Londoną, ir už poros dienų dokų rajoną ištiko sunkus bombonešio puolimas. Nuo tos dienos niekada nebuvo abejojama joku Michelio pranešimu.

Taip atsitiko, kad "O. P.", kuris, kaip ir Michelis Hollardas, dar niekada nebuvo nieko girdėjęs apie "skrendančias bombas" arba V-1, į keistąjį atradimą atkreipė dėmesį ir jį su visomis smulkmenomis persiuntė į Londoną.

Tuo metu apie vokiečių "atkeršijimo ginklus" nebuvo nieko žinoma ne tik Micheliui Hollardui ir jo ryšininkui Lozanoje, bet ir britų vyriausybė neturėjo dar nieko aiškaus apie būdą ir kryptį, iš kurios turi ateiti "V-ginklų" netikėti puolimai.

PASIUNTINYS IŠ LUKSEMBURGO

Nuo 1942 metų pradžios sklido gandai apie paslaptinguosius ginklus, o balandžio mėnesį buvo gauta pirmoji žinia apie bandymus Peenemuendėje, prie Baltijos jūros. Tačiau, kokiatų ginklų rūšis ir prieš ką jie turi būti

panaudoti, tuo metu už Vokietijos sienų nežinojo joks žmogus. Buvo galvojama apie kažkokį raketų rūšį ir ta pažūra viešpatavo gana ilgą laiką.

Britų vyriausybė į tą reikalą atkreipė labai rimtą dėmesį ir premjerui Churchillui skatinant, buvo sudaryta Duncano Sandy vadovaujama studijų komisija.

Birželio mėnesį buvo gautas pirmas pranešimas apie "skrandančias bombas". Dviem mėnesiais vėliau ta žinia buvo patvirtinta kito informacijos šaltinio. Atsistatymo dėka tuo pat metu britų vyriausybė pasiekė ir "O. P." persiųstas pranešimas. Jo istorija buvo tokia:

Tuo po Michelio Hollardo pasikutinio vizito, "O. P." vieną sekmadienio popietę sėdėjo savo įstaigoje, į kurią buvo įvestas nelauktas svečias. Jis dėvėjo darbo drabužius, buvo purvinas ir nesiskutęs; jis pareiškė, kad pėsčias atėjęs iš Luksemburgo. Jis turįs žinią, kurią turįs perduoti britų slapstosios tarnybos viršininkui.

"O. P." pareiškė, kad tai, deja, nesąžininga. Bet jis mielai pasirūpins, kad žinia pasiektų tikslą, jei svečias jam ją patikės.

Luksemburgietis papurtė galvą ir pakartojo, kad žinią turįs pats perduoti britų žvalgybos viršininkui. Atkaklios derybos truko dvi valandas, kol "O. P." pagaliau perkalbėjo vyrą skritis su žinia.

Išsiėmęs atsinešą atsuktuvą, jis nuėmė vieno bato kulną ir ištraukė popieriaus lapelį. Jį perdavė "O. P." neimdamas atlyginimo už nuostolius, iš naujo prisuko kulną ir atsivieškino. Žinia, vokiškai parašyta su glanztytame popieriaus lapelyje, buvo labai trumpa. Ji tesakė, kad "cigaro formos svietinis su sparnais" buvęs nuo kranto nušautas 250 kilometrų į Baltijos jūrą.

(Bus daugiau)

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

Mes kepame visokių pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525
Antroji mūsų krautuvė yra
1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551
Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.
Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

J.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio
Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.
24 hours towing
Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

ALICE STEPHENS DAINININKIŲ PLOKŠTELĖ

Ištraukos iš 20-mečio jubiliejinio koncerto, naujausių lietuvių kompozitorių kūrinių.

I — pusė — Sonata in D Major — Bruno Markaičio, S.J. Igrota garsaus smuikininko — Francois D'Albert ir pianisto — George Lawner

II — pusė — Kodėl dainėle St. Šimkus
Atsiuntė mane ežeran V. Banaitis
Vakaro ilgėsys A. Vanagaitis
Batsiuvelis J. Zdanius
Suskambėjo J. Kačinskis
Vėjų šventė B. Markaitis
Motinos kalba Vl. Jakubėnas

Išeis — KOVO 1, 1961 — ant E. & F. Budapest Gold Label — R.C.A. Victor STEREO — \$5.95 — (pildyti \$0.50 persiuntimui) — HI-FIDELITY — \$4.95.

Užsisakyti galima dabar:

Alice Stephens — Chicago Conservatory — 64 E. Van Buren St., Chicago 4, Ill.

Jonė Bobinienė — 1530 So. 49th Ave., Cicero 50, Ill.

dovanos ★ * taupytojams *

SAUSIO IR VASARIO
MĖNESIAIS

PADEJUS \$500.00
AR DAUGIAU

KAS DU MĖN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4 %

mokame už
ilgalaiškes
taupmenas!

DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBASKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

PETKUS

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: Balys
Gaidžiūnas • Subscription per
year: \$10.00. Single copy 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris
kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penkti-
dieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis.
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Nepasakyti žodžiai Fausto Kiršos pagerbime

Ateina žmonės ir nueina. Atėję, atrodo, turėtų dide-
lius darbus nuveikti, ar nors geru vardu pasirūpinti.

Kai giliau su atsidėjimu pažvelgi į savo seseris ir
brolius, gyvenančius JAV ar kitur pasauly, nesusidaro
įspūdis, kad jiems rūpėtų dideli darbai ir gero vardo pa-
likimas.

Pasakyti žodžiai nėra raudonos ar mėlynos plunks-
nos, kuriom aš norėčiau pasidabinti. Tai rūsti ir liūdna
mūsų kasdienybė, kurioj mes skęstam, net garsiau ryk-
telti nesiryždami.

Nesileisdamas į sentimentus, nors kartais labai grau-
du darosi, aš pakalbėsiu skaitlinėm, kurios liudija tą sun-
kiai suprantamą mūsų dvasios nuosmūkį.

Nepriklausomą Lietuvą, drauge su švietimu ir ūki-
nės gerovės kilimu, regimai kilo ir lietuvių rašytojų išlei-
džiamų veikalų tiražai. Jeigu 1926 m. poezijos rinkinio
spausdinom dar tik 800 egz., tai po dešimties metų jau
mažoka būdavo 1500 egz. Ten gyviausias ir nuosirdžiau-
sias lietuviškos knygos rėmėjas buvo jaunimas, kuris
noriai savo rašytojų klausydavo ir jiems tikėdavo. Deja,
vyresniųjų kartų tarpe buvo apstas Rytų ir Vakarų kul-
tūros žmonių, kurie net viešai nesidrovėdavo savo aro-
gancijos rodyti ir lietuvių grožinę literatūrą niekinti.

Vokiečių okupacijos metu, kada dėl popierio stokos
spausdinamų knygų tiražai buvo aprėžti, ne poezijos, ne
prozos, o dramos veikalo, vaidinamo Valstybės Teatro
scenoj, mes išpirkdavom 5000 egz. per dvi savaites! Tas
pavyzdys tinka kiekvienai kitai vokiečių valdymo metais
išleistai žinomai lietuvių autoriaus knygai.

Dabar rusų bolševikų pavergtoji ir tremiamoji Lietu-
voj lietuvių klasikų ir kitų rašytojų veikalai, kuriuose
nėra sovietinės propagandos, leidžiami 25-30,000 tiražais,
ir tos laidos tuoj būna išperkamos.

Vargdami tremtinių stovyklose, per metus laiko mes
patys išgraibystydavom lietuvių rašytojo poezijos ar prozos
veikalo 5-6,000 egz. O jau JAV tie patys žmonės tu pačių
rašytojų veikalų per keletą metų nenuperka net 300 egz.

Ne aš, o tie skaičiai bei faktai kalba ir klausia: kas
atsitiko su mumis? Argi mes esam tokie žmonės, kurie
tik mušami, niekinami ir prievartaujami griebiamės gel-
bėti savo kultūros vertybių? Argi sočiam, erdviam ir iš-
taikingam name jau negalima surasti net menko kam-
pelio lietuviškai knygai?

Lietuvius rašytojas dar niekad nesikreipė ir, turbūt,
niekad nesikreips į savo visuomenę, prašydamas išmal-
dos. Jo norai kulkūs ir maži: kad būtų išpirtas jo veika-
las, kurį jis nepavdėtinose sąlygose kuria, kad visi mes
nors kiek ilgesnį laiką išliktumėm gyvi. Bet... šiandien
JAV jau nėra lietuviškos leidyklos, kuri rizikuotų be nuo-
stolių lietuviškai knygą leisti.

Aš drįstu liudyti ir ateičiai pasakyti: neliks mūsų
namų ir turtų, neliks mūsų veidų, neliks ir pėdsakų, jeigu
mes tuč tuojau nesusižiūsim ir neatsipeikėsim.

Niekad Amerikos lietuviai savo tarpe neturėjo tiek
talentingų rašytojų, kiek šiandien jų turi. Ir vargu kada
jie tokio derliaus galės sulaukti. Kai Lietuvoj lietuvių
grožinė literatūra yra susinama, kai ten gyvenančiam lietu-
viui rašytojui tematika yra diktuojama, ir ta tematika
šiuo laiku gali būti tik bolševikinio gyvenimo aktualijos,
kai Lietuvos istorinių temų veikalai neleidžiami (prof. V.
Mykoliaičio-Putino Sukilėlių II tomas jau kelinti metai ne-
sirodo) — tokiu sunkiu metu JAV lietuviai, tautinės
kultūros svarbą suprasdami, galėtų ir grožinės litera-
tūros baruose gilius pėdsakus palikti, prieš daromas
spragas užtvėrti.

Dažnai mes kalbam, dar dažniau giriam savo jauni-
mą, o kur eina tas jaunimas? Iš jo gretų mes nuolat gir-
dim tokių pašakymų: esam atitrukę, nesutapę su Lietu-
va, jos beveik neprisimenam, žinoma, kad tip yra, ne
vienas jaunimas kaltas. Berods, ne vienas galėtumėm pa-
tvirtinti, kaip kartais lietuvių seklyčiose yra vertinami
savieji rašytojai ar kito meno žmonės, tam pačiam jauni-
mui klausant. O reikia taip mažai — tik trupučio tautinės
savivarbos, trupučio respekto, na, dar trupučio gyvos ir
grynos meilės. Ir jei tėvai to neturi, iš kur gali turėti
vaikai?...

Štai tokią dieną, kada lietuvis rašytojas jau beveik
nereikalingas emigracijoj, mes susirinkom pagerbti žymų
ir garbingą poetą Faustą Kiršą. Iš tūkstančių Bostone ir
jos apylinkėse gyvenančių lietuvių, iš šimtų, kurie galėjo
ir turėjo ateiti — atėjo tik apie du šimtai. Ir tai bus tie
patys, kurie dar jokia svarbesnio lietuvių parengimo ne-
aplenkia. Aš visa širdim juos sveikinu ir tikiu, kad ir tas
kiekis dar yra didelė jėga. St. S.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: Main 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Turėdami reikalų prašom į mane kreip-
tis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

Ar yra kas nors pasikeitę Sovietų politikoje?

S. Lozoraičio straipsnis paskelbtas Šveicarijos dienraštyje Basler Nachrichten

Naujo Jungtinių Valstybių Pre-
zidento John Fitzgerald Ken-
edy rinkimų proga sovietų vyriausybė
išėmė savo propagandos
manevro, stengdamasi vėl sukelti
"taikingos koegzistencijos",
dargi draugingų santykių tarp
Jungtinių Valstybių ir Sovietų
Sąjungos mirą. Tuoj po rin-
kimų Chruščiovas pasiuntė p.
Kennedy sveikintinį telegramą,
kurioje pasakė turįs vilties,
kad abiejų kraštų santykiai klo-
sis kaip Rooseveltto laikais. Nau-
jųjų metų priėmimo Kremliuje

pasikeitę. Sovietų Sąjungos prie-
šinga Jungtinėms Valstybėms
laikysena nebuvo pagrįsta jų anti-
patija generolui Eisenhoweriui.
Ji yra vienas pasireiškimų sovie-
tų siekio primesti pasauliui komu-
nistinę santvarką. Teisybė,
gen. Eisenhoweriui prezidentau-
jant Maskvos vyriausybė aštriai
įtempė santykius su Jungtinėmis
Valstybėmis. Kartu ji vedė prie-
tą garbingą žmogų bauriųjų šmei-
tų kampaniją, kokiai nėra pre-
cedento diplomatinė santykių is-
torijoje, ir kuri būtų sukėlus

nės sovietų respublikos įkū-
rimas". Šitie žodžiai, paimti iš
Lenino raštų, nereiškia kokio te-
oretinio principo, juos sovietų
vyriausybė jau 42 metus vykdė
savo politikoje, juos patvirtina
milijonų bolševizmo aukų krau-
jas, ašaros ir kančios, nuo Lie-
tuvos ligi Laos, nuo sovietų
okupuotos Vokietijos dalies ligi
pavergtos Kinijos.

To pastovaus savo politikos
tikslas -- komunizmo ir sovietų
viešpatavimo primesto pasaui-
liui -- Maskva siekia vis tais

BENDRADARBIAVIMAS SU
KUO?

Komunistinėje sistemoje joks
politis ar kultūrinis veiksmas
nėra daromas, neturint kokio
nors tai sistamai naudingo tiks-
lo. Užtenka tik stebėti jų pastan-
gas tremtinių atžvilgiu, ar jos
skambėjo gražiu šūkiu -- grįž-
kime broleliai namo, ar kitokiais
nekaltais bendradarbiavimais --
jos visuomet siekė vieno ir to
pačio tikslo -- visomis priemo-
nėmis palaužti mūsų atsparu-
mą, idant neliktų nė vieno laisvo
balso, kalbančio jų nenaudai.

Tas pats yra ir su dabarti-
nėmis kultūrinėmis piršlybomis
-- toks nekalts ir beveik patrio-
tinis pasidylimas jau rado ir mū-
sų tarpe entuziastų, kurie apsi-
mesdami politiniais neišmanė-
liais, nori pasirodyti lietuviš-
kais "New Frontiers" iškoto-
jais, kad, girdi, tie pasenę senų
idėjų šalininkai negali numatyti
tų naujų ir viliojančių galimybių.
Jei tikėti kai kuriems spėjimams,
kad lietuviški bimbinkiniai reikalingi
pavadojuoj, tai tie naujų kelių
ieškotojai, nori ar ne-
nori, turės užimti jų vietą, jei
jie ir toliau tikės naujomis komu-
nizmo iškalbomis.

Jei aš savo motinai, rašydamas
laišką, turū į ją kreiptis, kaip
į "tetą" (to ji prašė) ir mano
senas draugas ir buv. kacetininkas
iki šiai dienai, kad ir "dė-
dės" titulu, negali man parašyti
laiško, tai koks čia gali būti ben-
dradarbiavimas ir su kuo?

Bet tai nereiškia, kaip V. Trum-
pa savo laiške pažymėjo, reikia
ieškot priešų ten, kur jų nėra,
nes kaip lygiai aš gerbiu S. Žy-
manto nuomonę, aš lygiai nema-
nu, kad mano ilgų metų bičiū-
lis V. Trumpa yra jau užsitar-
navęs kažkokią koegzistencijos var-
dą. Teisybė yra kažkur kitur.

Ir iš tų diskusijų, man rodos,
reikia išimti pyktį ir asmeniškum-
kus, nes tai yra labai rimta
problema, kuri kasmet kels vis
naujų klausimų ir statys vis nau-
jų pinklių, kurioms jau ir dabar
nesugebame vieninai pasiprie-
šinti.

O kas bus dar už kelių metų?

Henrikas Žemelis,
Rochester

REIKIA PATAISYTI

Žiniose iš Toronto buvo pa-
skelbta, kad Kūrėjų-Savonorių
naujos valdybos pirmininku yra
V. Kazlauskas. Tą žinią reikia
taip pataisyti: skyriaus pirminin-
ku yra K. Aperavičius, o iš-
dininku V. Kazlauskas.

S. Asevičius,
Toronto

NORĖČIAU IR 1961 METAIS

Straipsniai, spausdinti Dirvo-
je 1960 m. apie Stalingrado
kauntynes, apie špionazą Ame-
rikoje ir kitur, apie komunis-
tinio tardymo metodus Vengri-
joje, (Dar trys valandos nak-
ties), man asmeniškai ir kiek
girdėjau iš daugelio kitų Dir-
vos skaitytojų, buvo geriausi ir
įdomiausi 1960 metais.

Norėčiau, kad tokių aprašy-
mų būtų ir 1961 metais.

Jonas Čitulis,
Cleveland

sunaikinti visų laisvę. Yra taip
pat aukščiausias laikas, kad
visų konfesijų Bažnyčios pradė-
tų savitarpio bendradarbiavimą
išgelbėti žmonijai nuo pavojaus,
kuris ir joms visoms grėsia ir
yra lygiai mirtinas.

Gailmas dalykas, kad dėl šių
minčių mes susilauksime prie-
kaisto, kuris dažnai daromas
egziliuotams politikams, būtent,
kad mes nesame nieko užmirę
ir nieko nauja išmoke. Tokia nuo-
monė būtų teisinga, bet mes nesi-
jaustumėm misidėje. Iš tiesų,
toje kovoje kurią bolševizmas ve-
dė prieš civilizuatąjį pasaulį,
negalima nieko užmiršti, kas yra
teisybė ir teisė, ir nėra reikalo
apie ką naują išmokyti. O teisė
ir teisybė yra sovietams nuo-
dai.

Komunizmo tikslas tabėra tas pats: užvaldyti pasaulį.

Chruščiovas nuėjo dar toliau,
nes paliesdamas būsimą santykių
plėtojimą Kennedy prezidenta-
vimo metu, išreiškė dar vieną
ir labai keistą viltį, būtent, kad
"praetis bus greitai užmiršta".

Po inauguracijos p. Kennedy
gavo dar vieną sovietų vyriausybės
sveikintinį, kuriame kal-
bama apie įtarimų bei nepasiti-
kėjimo pašalinimą ir draugin-
gumo sėklos dauginimą. Prie to
propagandos manevro priklauso
taip pat kai kurie paskutiniai so-
vietų vyriausybės žestai Vokie-
tijos atžvilgiu. Kaip žinoma,
sovietai, iš karto simuliuavę ne-
sutiną su prekybos sutarties su
Vokietija talkymu Vakarų Berly-
nui, greitai nusileido ir tuo pa-
dare galimą sutarties pasirašy-
mą. Chruščiovo pasiūlyti Vokie-
tijos kancleriu Adenaueriui nau-
jųjų metų linkėjimai tikrumoje
buvo skirtingi naujo Jungtinių
Valstybių Prezidento ausims.

Pagalau "susitaikymo pasiū-
lymą" padarė Amerikos vyriausy-
bės Fidel Castro, kuris nors
ir yra mažą figūrą sovietų šach-
matų žaidime, bet turi tam tik-
ros svarbos, nes yra sovietų
pastatytas prie pat Jungtinių Val-
stybių lango.

Šis naujas sovietų vyriausybės
mėginimas užmigdyti laisvojo
pasaulio budrumą sukelia klausimą:
kas yra pasikeitę sovietų
politikoje? Atsakymas į tai te-
gali būti vienas: niekas nėra

visuotinę simpatiją gen. Ei-
senhoweriui net ir tuo atveju,
jeigu jis nebūtų pasižymėjęs to-
kiais dideliais nuopelnais, kokius
jis turi savo kraštu ir pasauliui.
Jo išėjimas iš prezidentų te-
reiškia tačiau, kad į jo vietą a-
tėjo kitas garbingas žmogus, ku-
rio sovietai dar nėra apšmeižę,
bet tikrai apšmeiž ateičiai, kai
tik jis pasipriešins jų reikala-
vimams. Sovietų politika nebuvo-
daroma iš antipatijos generolui
Eisenhoweriui ir ji nebus pakeis-
ta iš tariamos sovietų "simpati-
jos" Prezidentui Kennedy.

Nuo to laiko, kai bolševikai
smurtu sunaikino Rusijoje de-
mokratiją ir pagriebė valdžią,
Baltuose Rūmuose pasikeitė 7
Prezidento Kennedy pirmta-
kūnai: Wilsonas, Hardingas, Coo-
lidgeas, Hooveris, Rooseveltas,
Trumanas ir Eisenhoweris. Ta-
čiau visi tie asmeniniai pakeiti-
mai Washingtonė ne per krislį
nepakeitė Sovietų Sąjungos agra-
resyvos politikos ir jos bru-
talių metodų.

"...jokios aplinkybės nesulai-
kys mūsų nuo mūsų tikslo pasie-
kimo. Tas tikslas yra pasaulinė
proletarinė revoliucija, pasauli-

Paraginkit savo pa-
žįstamus užsiprenu-
meruoti DIRVĄ.

LIETUVISKI SORIAI, JUODA DUONA, AUKŠ-
CIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI, DESROS
IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAU-
NAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWainig 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠĮ KUPONĄ

Prašau atsiųsti

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:

Name

No.

Street

City

State

Su Susivienijimo Lietuvių Amerikoje sekretorium dr. Matu Viniku atsisveikinant

Gausi Susivienijimo Lietuvių Amerikoje šeima neteko savo didžiojo nario dr. Mato J. Viniko, atidavusio organizacijai savo gyvenimo geriausius metus ir jėgas. Iki paskutinio gyvenimo akimirksnio Matas J. Vinikas gyveno Susivienijimo rūpesčiais. Savaitę prieš mirtį, vasario 1 dieną, antradienį jis sėdėjo į staigą ir ruošė metinį Susivienijimo apyskaitą, skirtingai Valstijų Apdraudimo Departamentams. Vakare jautė nuovargį ir naktį apie 3 valandą jau kvietėsi gydytojo pagalbos. Atėjęs gydytojas jį skubiai pervežė į ligoninę.

Trečiadienį ir kitos dienos praėjo be žymesnio sveikatos pablogėjimo. Kitos savaitės pirmadienį dar buvo pasikvietęs SLA centro tarnautojus, tarėsi su jais tarnybiniais reikalais ir pasirašinėjo skubesnius raštus. Visi gyveno mintimi, kad štai, įstaigos galva po vienos kitos dienos iš ligoninės grįšias prie savo pamėgto darbo. Tačiau likimo buvo skirta kitaip. Jau antradienį ligonio sveikata pablogėjo, o trečiadienį, vasario 8 d. 2 valandą po pietų savo žmonos aktyvaizdoje dr. Matas J. Vinikas amžiams užmerkė akis prancūzų ligoninėje, tik keletas namų nuo Susivienijimo įstaigos.

Matas Juozas Vinikas buvo gimęs 1884 liepos 5 d. Strazduose, Rudaminos parapijoje, Marijampolės apskrityje. Tėvas Matas, motina - Elzbieta Čaplinkaitė - Vinikai. Dar jaunystės dienose Matas Vinikas atsisakė su gimtine ir 1900 metais atvyko į Ameriką, kur savo jėgomis pradėjo savarankišką gyvenimą. Kaip kiekvienas ateivis, taip ir Matas J. Vinikas pakėlė pirmuosius imigrantų sunkumus. Gerai suprasdamas mokslo reikšmę jau nuo pirmųjų dienų Amerikoje jo atkakliai siekė, 1912 metais jis baigė Cooper Union institutą įsigydamas chemijos inžinieriaus specialybę. Vėliau, 1923 m. American universitete Washington, D. C. gavo filosofijos daktaro laipsnį, parašydamas mokslo darbą - disertaciją Lietuvos tarptautinių santykių klausimu.

Tuo metu, kada jis pats jau nuolankiai pasiryžimui siekti mokslo, kartu stengėsi skleisti šviesą Amerikos lietuvių tarpe.

Žymų ir svarbų vaidmenį Matas Vinikas atliko atstikruojant Nepriklausomai Lietuvai. Kartu su

Antanas Sodaitis

kitais vadovaujančiais veikėjais organizavo lietuvių seimus, skleidė Lietuvos valstybės atstatymo mintį amerikiečių spaudoje, ruošė ir siuntė rezoliucijas

organizacijos pagrindinio principo -- išlaikyti SLA nepolitine organizacija, jungiančią įvairių politinių įsitikinimų lietuvių.

Savo nuostirdu Matas J. Vinikas sugebėjo sukurti ir palaikyti glaudžius santykius su plačia visuomene, kas, be abejo,

A. A. Dr. Matas Vinikas, buvęs ilgametis SLA sekretorius.

Amerikos vyriausybei prašydami Lietuvai nepriklausomybės. Šios istorinės veiklos sūkurėje Matas J. Vinikas buvo aktyvus darbininkas. Kai 1918 m. lapkričio 8 d. Amerikos lietuvių suorganizavo Egzekutyvinį Komitetą -- vykdomą organą rūpin-tis Lietuvos reikalais ir besikuriantios valstybės pripažinimu Matas J. Vinikas įėjo į jį, kaip Amerikos Lietuvių tautinės srovės Sandaros atstovas. Neuzilgo jam tenka priimti to komiteto pirmininko pareigas. Komiteto pastangomis mūsų tautos teisės ir interesai buvo ginami pačioje Taikos Konferencijoje Paryžiuje. Komitetas atliko politinės reikšmės darbą ir santykiuodamas Washingtono su Valstybės Departamentu veikė kaip kokia Lietuvos atstovybė. 1920 metų pradžioje Washingtono oficialiai jau buvo įkurta Nepriklausomos Lietuvos atstovybė. Tada Matas J. Vinikas pradėjo darbą Lietuvos diplomatinėje tarnyboje. Savo darbštumu jis daug pasitarnavo atstikruojant Lietuvos valstybei.

Vertinant Mato Viniko darbus, visai atskirai reikia minėti jo veiklą Susivienijime Lietuvių Amerikoje. Į aktyvų šios didžiosios organizacijos veikimą jis įsijungė 1933 metais, kai buvo išrinktas SLA Pildomosios Tarybos sekretoriumi. Šiose pareigose jis išbuvo 27 metus, iki savo gyvenimo paskutinės valandos. Jei Susivienijimas tame laikotarpyje, nugalėjęs visus sunkumus, pasiekė žymaus finansinio pajėgumo ir išaugo į didžiausią Amerikos lietuvių organizaciją, teikiančią modernes apdraudas ir kartu atliekančią lietuvių darbus, tai nemažai nuopelnai priklauso organizacijos daugiametui sekretoriui Matui J. Vinikui. Pilnai jo darbus nušviesti ir įvertinti galės tik Susivienijimo istorija.

Dirbdamas Susivienijimui Matas J. Vinikas nepamiršo nei kitų, mūsų visuomenės ir tautai svarbių darbų. Jis dalyvavo Bendrojo Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo ir Amerikos Lietuvių Tarybos steigime, jungėsi į Lietuvos laisvinimo veiklą, rūpinosi mūsų tautos suvereninių teisių grąžinimu ir lietuvių išlaikymu išeivijoje. Patriotiniais motyvais jis stengėsi kuo daugiau lietuvių sutelkti į Susivienijimą. Tai buvo jo vienas didžiųjų siekimų. Gana griežtai laikėsi or-

ganizacijos pagrindinio principo -- išlaikyti SLA nepolitine organizacija, jungiančią įvairių politinių įsitikinimų lietuvių.

Į tarnautojus, su kuriais jis dirbo, žiūrėjo kaip į savo talidinkus. Tarėsi su jais organizaciniams reikalais, kartu planavo naujus darbus ir dalinosi nuomonėmis. Paskutiniu metu, lyg jausdamas savo gyvenimo pabaigą, vis dažniau primindavo, kad noris savo bendradarbius paruošti savarankiam darbui, jog jie sugebėtų tvarkyti organizacijos reikalus, kada jo jau čia nebūsi. Nevengė nei vienam priminti padarytą klaidą, bet kartu buvo ir tėviškai atlaides. Buvo didelės erudicijos ir plačios iniciatyvos žmogus.

Pagal politines pažiūras Matas J. Vinikas priklausė Amerikos Lietuvių Tautinei Sandarai, prie kurios įkūrimo jis yra prisidėjęs. Buvo gilus liberalas, tolerantas ir gerbdavo kitų pažiūrų asmenų nuomones.

Dr. Mato J. Viniko mirtis yra nemažas nuostolis visai mūsų visuomenei ir organizacijai, kuriai jis dirbo daugelį metų. Jo netekimą ypač skaudžiai pergyvena šeima: žmona Ona, sūnus medicinos daktaras Matas ir Juozas, marčios, penki anukai, gimtinės ir artimieji.

Višas atsisveikinimas su vėlioniu įvyko vasario 11 d. Juozo Garšvos koplyčioje, Brooklyn, N.Y. Koplyčia buvo sausakimšai

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (46)

"Kalti rašytojai ir jų laikraščiai"

--Tai tamsta norėtų atostogų, -- tarė majoras Kuznecovas, palenkdamas plačią kak-tą virš Kuzino - Kovaco asme-ninės bylos. Rusų majoras dė-vėjo sovietinės aviacijos uni-formą -- mėgstamiausią MVD karininkų užsimaskavimą. Jis buvo mažas, kresnas, blyuros figūros.

--Tai kada gi nori atostogų važiuoti? -- paklausė jis.

--Galimai greičiau.

Melsvos, vandeningos majoro akys virto dviem įstrižais plyšiais; jis juokėsi. Iš jo kaktos ir plikai skustos, blizgančios galvos formų negalėjai nustatyti jo sugebėjimų. Jie išryškėdavo, kai jis juokdavosi. Kuznecovas dažnai juokdavosi, jis juokdavosi kaip lapė -- įvairiomis formomis.

--Kaip, drauge Kuzinai, manai, kas dabar prašosi atostogų?

--Negaliu žinoti.

--Na, yra daug.

--Dabar atostogų metas, drau-ge majore.

Lapė juokėsi klatingai.

--Yra ir kitų priežasčių. Tamsta gyvena viename name su ka-pitonu Torhu?

--Taip.

--Ar tamstai niekas nekrito į akis?

--Ne.

Lapė juokėsi nusivylusi.

--Atrodo, kad tamsta tikrai tik administracijai tetinkd.

Tamsta gausi atostogų.

--Ačiū, drauge majore.

--Tamsta gausi atostogų, nors dar ne tamstos eilė.

--Ačiū.

--Tamsta nepraleisi mėnesio nenaudingai.

Kuzinas laukė uždavinio, nes majoras nebesijuokė.

--Tamsta per tą laiką nu-trauksi ryšius su Erszebeta Gy-orfi.

Kuzinui tai patiko. Jis buvo ti-kėjęsis, net norėjęs, kad jie būtų šnipinėjami.

--Erszebeta Gyorfi, -- ramiai atsakė jis, -- na, aš ją laikau patikima.

--Patikima ar ne -- tamsta esi ne tam Vengrijoje, kad už-simintum meile. Atostogas tamsta praleisi Sovietų Sąjungo-je.

"Tai galas!" - pagalvojo Kuzi-nas. "Apie didžiulius žvėris sakoma: perkeltas į kitą postą; apie smulkias žuvels: išvyko atostogų."

Lapė juokėsi, pasimėgdamas Kuzino sustingusiu veidu.

--Ne, ne, drauge, aš noriu tamstai tik palengvinti atsiskyri-mą, tamsta gali pasirinkti ku-rortą Kryme arba Kaukaze, kur tik nori.

--Aš norėčiau pabūti kur nors senojoje Rusijoje, netoli Kislojaus Žemlos, jau seniai nebuvau namie.

--Neturi juk nei brolių, nei seserų.

--Ne.

--Ir tėvų nėra gyvų.

--Ne.

--O pažįstamų? Tamsta žinai, kodėl klausiu; tamstos darbas ir visa, kas turi su juo ryšio, įpareigoja tylėti.

--Aš buvau keturiolikos metų, kai mes išsikėlėme į Lugą.

--Lugą? Karo metu juk ji buvo kitoje fronto pusėje?

--Taip, tuomet mirė ar žuvo mano motina, to aš niekada negalėjau tiksliai sužinoti.

--Rytoj tamsta galėsi iš ko-mendantūros pasiimti atostogų dokumentus. Baik savo aferą su ta rašytoja.

--Vienas klausimas, drauge majore.

--Prašau.

--Ar tai turi būti dėlto, kad Erszebeta Gyorfi yra vengrė, kad ji nėra rusė?

Lapė nusijuokė ciniškai ir vėl sudrįbo į savo fotelį.

--Sėskis, drauge Kuzinai, -- tarė jis, --Ar tamsta rūkai?

--Taip.

Kuznecovas pasiūlė papirosą.

--Prašau.

Kuzinas jau seniai buvo nerū-kęs ilgųjų "Simfonijų". Rinktinio tabako kvapas kėlė iškilmingą nuotaiką.

--Tamsta žinai, drauge Ku-zinai, kad žmonės, kaip mes, turime vieną uždavinį.

--Ligšiol nieko ypatingo ne-pastebėjau, -- išdrįso įsiterpti Kuzinas.

--Viskas ateina su laiku, drau-ge, kiekvienas įvedamas palaips-niui. Tamstos liudijimai ir cha-rakteristikos pateisino viltis. O dabar tamsta pradėsi istori-jas. Na taip, tamsta jaunas; aš tuose reikaluose negaliu tamstai nustatyti jokių taisyklių, bet yra geriau neturėti jokios moters. Savanoriška viengungystė. Celi-batas, celibatas! Partija moka įvertinti viengungystės prasmę. Aš tamstai duosiu vieną patari-mą, aš taip pat buvau jaunas. Viengungystė neturi nieko bendro su abstinencija.

Kuzinas dar kartą užtraukė pa-pirosą dūmą, paskui užgesino žariją.

Lapė juokėsi klatingai.

--Taip, visai teisingai, pora dūmų, o paskui šalin, niekas iš tamstos nereikalauja, kad nelies-tum moters, tik nevesk; bet tas, kuris turi reikalių su viena ir ta pačia, yra kaip ir vedęs. Inte-resai suskaldomi, laikas eikvoja-mas, energija išpuosoma, iš vy-ro lieka tik pusė vyro arba vi-sai nelieta. Ar ne? Na, dabar juokiesi tamsta; tamsta, tamsta --atostoginėke. Kur palaidosi savo meilę vengrei?

--Rybinko ežere, -- trumpai pagalvojęs, tarė Kuzinas.

--Rybinko ežere? Neblogai, neblogai. Ir dar vienas dalykas, drauge Kuzinai: kalbos Petofio klube yra gryniausios revoliucijos kurstymai; tamsta gali kalbėti apie laimę -- jos pavardės nėra arba bent tuo tarpu nėra in-telektualių sąrašų, kuris -- na, palaukime, kokius nurodymus parvės Rakosis iš Maskvos.

Kuznecovas dūsdamas atsi-stojo, Kuzinas taip pat.

--Galbūt, drauge majore, -- jis pradėjo pataikauti, -- galbūt dėl mano įtakos Erszebetą Gy-orfi neapėmė iracionalios sro-vės.

--Vis dėlto: palaidoti, palai-doti!

Majoras nusisuko kosėdamas, nusispiovė į popierinį krepšį ir drauge ėjo link durų.

--Rytoj komendantūroje gausi savo atostogų dokumentus, gerai pailsėk.

--Ačiū, drauge majore.

--Ir dar kartą: palaidoti, pa-laidoti! Kaip galėjai, lyg tyčia, prisidėti su rašytoja. Gyventojų nuotaikos artėja į isteriką, ir dėlto kalti rašytojai su savo prakeiktais laikraščiais.

--Aš tau sakau: laikraštis net kabojo fabriko tarybos skelbimų lentoje, -- tikino senasis gele-žies liejikas.

Žmona dar kartą perskaitė nuo pradžių.

--O aš, -- tarė ji, -- nenoriu jo laikyti namie; tu žinai, ko-dėl Ferencas buvo areštuotas.

--Tai buvo prieš penkerius metus.

--Kodėl tad jo nepaleido? Ber-niukas net pusės to nepasakė, kas čia parašyta. Dieve mano, dešimt metų už porą žodžių. Ne, laikraštis bus sudegintas.

--Tik apsiraminink, jį galima juk kas savaitę pirkti.

--Ne, aš nenusiraminsiu, visa-da tu mane tik ramina: apsirami-nink, kai rusai mane užpuolė; apsiraminink, kai vos nemirėme iš bado; apsiraminink tik, kai jie išvedė Ferencą! Aš nebeapsira-minsiu, aš sudeginsiu laikraštį.

--Duok man didelį voką.

--Kam?

--Aš pasiūsiu jį savo broliui.

--Aš neturiu didelio voko, ir tu ne...

--Aš pasiūsiu! --pareiškė se-nasis geležies liejikas, trenkda-mas kumščiu į stalą.

Moteris pradėjo verkli.

--Tik apsiraminink; tu pamaty-si, kad visi, jį perskaitę, pradės kumščiais trankyti stalus, ir tada pareis iš kalėjimo Fe-rencas.

--Ar tu tiki?

--Žinoma.

Moteris surado didelį gabalą vymojo namo popieriaus ir iš jo padarė voką.

(Bus daugiau)

Grazi dovana visiems
Naujų metų
proga
Plokštelės tik neseniai
pagamintos

LITHUANIAN - AMERICAN
Long Play Hi-Fi Records

Sol. LIONÉ JUODYTĖ-Matthews yra įdainavusi naują lietuviškų dainų plokštelę --

"MĀNO LIETUVOS PRISIMINIMAI" (My Lithuanian Memories) Kaina \$4.98

Antrąją mažą (angliškai) -- "Christmas Carols" Shepherd Boy and Sleeping Child. Kaina 98c.

Išleistas Mill Marlboro Co. Platintojams užsakius didesnius kiekius -- duodama nuolaida.

UŽSAKYMUS SIUŽTI: ALEX MATHEWS 256 Union Avenue, Brooklyn 11, N. Y. arba gaunama visose radijo stotyse

M O K A M E

4 1/4%

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS
REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigų galima perkelti iš kitur; jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

Bostono lietuvių veikėjai tariaisi per Balfo banketą Bostone. Iš kairės: ALIAS skyr. pirm. pirm. inž. B. Galinis, ALT skyr. pirm. J. Sonda, poetas Faustas Kirša ir Balfo reikalų vedėjas kun. L. Jankus.

Vieninga ar suskaldyta šalpa? (2)

Juozas J. Bachunas

MANO NORAS BUVO ISKELTI KLAUSIMA, KAIP BALFA APSAUGOTI NUO SKALDYMO...

Nepasiduok įspūdžiams, o žiūrėk ir kalbėk, kaip yra iš tikrųjų... Berods, jau mokyklose duoda moksleiviams tokius patarimus. Ir ne be reikalo. Štai ir anas mano trumpas straipsnelis Dirvoje apie Balfą, kad nereikia jam "užšaldyti" lėšų ir nereikia šalia jo kurti kitus "geležinius fondus" vienos religinės grupės ateičiai, -- nevisų vienodai buvo supratas. Kai kuriems susidarė įspūdis, kad ten aš kalbėjau visai ką kitą, negu iš tikrųjų kalbėjau ir norėjau pasakyti. Arba gal tie mano kritikai gal tik dėjos, kad jiems toks įspūdis susidarė. Nemačiau, kad jie būtų nežinoję ir nesupratę, apie ką kalbu, nes jie jau tada už mane daugiau žinojo.

Na, tokiais atvejais mėginama kalbėti ne iš esmės, o formaliai -- pasigaunama už žodžio ir apie tą žodį taip kalbama. Toks buvo ir mano įspūdis apie 1961 m. sausio 6 d. man parašytą ir prisistatantį Balfo reikalų vedėjo kun. L. Jankaus laišką. Tik nenorėdamas įspūdžiui pasiduoti, mėginu atpasakoti Balfo reikalų vedėjo pasakymus ir padaryti kai kurias savo pastabas ne iš įspūdžio, o tik iš fakto.

Kun. L. Jankus rašo, kad pagerbimas mano amžių ir gerus norus, norėjęs visai tylėti dėl Dirvoje atspausdinto mano straipsnelio, "tačiau vienam kitam (net iš Centro Valdybos) pageidaujant, bent šiuo laiškeliu padarysiu, kas gal viešai ir nederėtų pareikšti".

O kodėl gi nederėtų? Jei aš kur prasilenkiu su tiesa, tyčia ar netyčia, tai derėtų pareikšti. Jei tyčia prasilenkiu, tai pabarti už netiesos skelbimą, jei netyčia, tai pataisyti, papildyti, paaiškinti. Balfo darbo pasisekimas priklauso nuo viešumos, t. y. nuo plačios lietuvių visuomenės pritarimo ir palaikymo. Nereikia bijoti, kad visuomenė daugiau ir visada tik grynai tiesą žino.

Toliau tame laiške sakoma: "Straipsniuko pabaigoje paliečiame Balfo šalpos sumų 'užšaldymą'. Susidaro įspūdis (ne Tamstos tvirtinimas), kad Balfas turi ką užšaldęs, ar nori užšaldyti, kad patenkintų vienam kitam politiniam ar tikybiniam reikalui, kai Lietuvoje nebebus bolševikų..." Tris metus ir dirbdamas, ir stebėdamas Balfo centre ir visus Balfo centro "užkampius" labai gerai žinodamas, šias "užšaldymo" idėjas išgirdau pirmą kartą iš p. Bačiūno. Nei direktoriute, nei valdyboje, nei jokiai Balfo veikėjų pasitarime apie kokį nors užšaldymą Balfo šalpos sumų niekas nėra nei prasiitaręs...

Man malonu, kad kun. L. Jankus aiškiai pasisakė, kad ir aš nevirtinau apie kokius nors užšaldymus Balfo kasoje. O vis dėl to jis remiasi savo paties susidarytu įspūdžiu, kad aš apie tai kalbėjau. Ne, prašau nepasiduoti

tokiam įspūdžiui. Aš ne apie tai kalbėjau ir to jūs, kaip sakote, mano straipsnelyje nerastite. Tad nereikėtų ir kitiems, kurie šį jo laišką gavo, kelti tokį įspūdį, kad Bačiūnas štai keistus, nepagrįstus reikalus kelia. Aš, be abejo, negaliu žinoti, kiek kun. L. Jankus buvo jau informuotas apie Lacą. Gal jis ir nieko apie tai ankščiau nežinojo. Bet patikėti būtų nelengva, kai jis sakosi, kad visus Balfo "užkampius" gerai žino.

Dviejų mašinraščio puslapių laišką, kurį laiku ne kokiu privačiu raštu, bet oficialiu Balfo reikalų vedėjo pasakymu, parašytu ant oficialaus Balfo įstaiigos blanko, kur kun. L. Jankus išdėsto daugiau įdomių ir svarbių dalykų, dėl kurių daugumoje visi būtume bendros nuomonės.

Pvz., jis mini jau prieš trejetą metų padarytą tuometinio Balfo valdybos nario J. Ginkaus pasiūlymą kai kurias atliekamas sumas laikyti ne čekių, bet taupomojo sąskaitoje, kad tie pinigai ne būtų nušauti. Taip pat jis mini "finansų išminčių ir žinovų" seniai kartojamą siūlymą, kad Balfas turėtų eiti prie atsargos kapitalo sudarymo, sąskaitoje, įnešant į tokį fondą kasmet po \$10,000. Tai per šešioliką metų jau būtų sudarę \$160,000.00. Tokia suma, jo žodžiais tariant, užtikrintų ateities šalpos darbo pastovumą. Bet "ponas Bačiūnas yra kitos nuomonės", rašo tuojau pat Balfo reikalų vedėjas.

Na, kažin, aš tik linkėčiau, kad Balfui sektųsi taip finansinškai tvarkytis, kad jis turėtų iš kito atidėti žymesnes sumas atsargos kapitalui ir tuo būdu užtikrintų šalpos darbo pastovumą ilgą laiką, net jei pasitaikytų ir labai liesi metai. Tik vėl pakartočiau, kad šalpai skiriamos ir surinktos lėšos būtų sunaudojamos tik nelaimėje esančių tautiečių šalpai, o ne fondų sudarymui ateičiai, kai, pvz., reikės bažnyčias atstatyti, pripirkti joms liturginių reikmenų ar tik tai remti vieno dvasinio luomo žmones. Taigi, jei būčiau čia "kitos nuomonės", tai tik tokiu atveju ir tokiu kitu reikalu, apie kurį savo pirmajame straipsniuke ir kalbėjau.

Aš pilnai sutinku su kitais kun. L. Jankaus išvedžiojimais, kurie žinotini ir platesnei visuomenei. Savo laiške jis rašo: "Reikalų vedėjas, pranešdamas 2 metų samatą dešimtajam seimui Chicagoje, tuos atsargos skatikus (t. y. iš taupomosios sąskaitos) įjungė į eilines Balfo operacijas ir pareiškė, kad po dviejų metų, t. y. 1962 m. liepos 1 d. Balfo kasoje neliks nė cento (greičiausia dar pritrūks). Reikalų vedėjo pranešimas buvo vienbalsiai priimtas. Ar bus 1962 m. liepos 1 d. entuziazmo tęsti sunkų Balfo šalpos darbą be cento, jau kitas klausimas, dėl kurio seimo dalyviai saugalvos nesuko. Man atrodo, kad daug lengviau

rašti darbo talkininkų, kai šį tą gatavo turi... Bendroji šalpoje niekad negali žinoti, kada bus bėda, todėl, mano supratimu, turėti atsargos yra būtina... Mažiausia apie neturtingus bėdžius visad sakydavo: 'jie gyvena iš papo į snapą', vadinasi, ką pamelžia, tuoj ir išgeria. Išvada aiški: jie neturi rūgusio pieno, varškės ar sūrio, žodžiu biedni. Ar tai gerai Balfui, -- labai abejoju..."

Visai teisingai, o ypač tas gapdoriškas mamos pasakymas: negerai gyventi iš papo į snapą. Krikščioniškai lietuvių šalpai skiriamos ar gaunamos aukos turi būti naudojamos jų šelpimui, panaudojant visus geriausius būdus, ir jei tik įmanoma, atsižvelgiant į "finansų išminčių ir žinovų" patarimus. Bet jeigu lietuvių šalpai aukojamos sumos iš Amerikos episkopato papo jau pradėjo tiesiai eiti tik į vieno mūsų dvasininkų luomo snapą (prieš tai buvo kitaip), tai kažin ar labai gerai. Su kun. L. Jankumi galėčiau tuo tarpu pasakyti: dar labai abejoju.

Toliau kun. L. Jankus atmeta, bent nepalaiko mano pasiūlymą aktyvisti specialiai ką nors iš Vokietijos praveisti Amerikos lietuvių kolonijose platesnę Balfo šalpos propagandą ir pasisako dėl kito mano straipsnelyje keltų ypatingo atvejo: "Kas kita, tai tikslingas ir bešališkas (šalpos lėšų) naudojimas. Tačiau dėl to irgi nėra ko bijoti, nes esamoje Balfo sistemoje administracija gali nupirkti tik pieštuką, rašalo. Visą kitą lėšų skirstymą atlieka grynai partiniais (jo laiške tie žodžiai pabrėžti) pagrindais sudaryta Centro Valdyba (kurioje, deja, Katalikų Federacijos atstovai nebuvo nepasulyta vieta; gal dėl to, kad turime atskirą religinės šalpos agentūrą)..."

Apie p. Rugieniaus atkvietimą ir "grynai partinius" reikalus pakalbėsime vėliau. Bet jeigu Katalikų Federacijai nebuvo siūlyta dar viena vieta Centro Valdyboje, tai spėjčiau gal dėl to, kad seimo dalyvių ir daugelio mūsų įsitikinimu, pats Centro Valdybos pirmininkas kan. J. Končius, berods yra Katalikų Federacijos narys. Na, Valdyboje ir daugiau yra jos narių, kaip M. Rudienė ir kiti.

Iš cituotos vietos aišku, kad kun. L. Jankus žino apie atsiradusią atskirą "religinės šalpos agentūrą", tik jis savo laiške taip rašė tarsi nesuprasdamas, ką aš norėjau pasakyti. O mano intencija buvo iškelti klausimą, kad reikia Balfą apsaugoti nuo jo skaldymo, o ne jį kaltinti dėl "užšaldytų sumų" ir "geležinių fondų", kurių jis neturėjo ir neturi. O tuos dalykus, kaip dabar paaiškėjo, organizuoja kiti. Ir net iš paties Balfo valdybos tarpo. Bet apie tai sekantį kartą.

FAUSTO KIRŠOS PAGERBIMAS BOSTONE

(Atkelta iš 1 psl.)

minėtos organizacijos, kurios sudarė F. Kiršai pagerbti komitetą. Į jų gretas įsijungė Vilniečių S-gos Centro Valdyba per Dr. M. Gimbutienę, Vilniečių S-gos Bostono sk. per inž. Br. Galinį ir Liet. Inžinierių ir Architektų S-gos Bostono sk., atstovaujamas inž. Stepo Malėno. J. Sonda Faustą sveikino ne tik Keleivio red., bet ir kaip ALT-bos Bostono sk. dabartinis pirm., Latvių Spaudos S-gos vardu pasveikino ir gražią dovaną įteikė Osvalds Akmentinš, estų rašytojų vardu sveikinimą atsiuntė pirm. Al. Rannit. Studentų S-gos Bostono sk. vardu nuoširdžiai pasveikino sk. pirm. Mučinskas, Jr. Ypač gražiai sukvatvininką poetą F. Kiršą pasveikino skautai. Vyr. skautininkas Jonaitis jam įteikė ordeną už nuopelnus, o Dr. Vyt. Čepas

V. s. Kazys Jonaitis prisega sukvatvininkui Faustui Kiršai skautų medalį. R. Bričkaus nuotrauka

na žmogaus gyvenimą, F. Kiršai dovanojo 10 lempų vokiečių gamybos radijo aparatą. Atskiru originaliu ir įdomiu laišku sukvat-

bus spausdinamas Aiduose.

Bostono Liet. Dramos Sambūris, vad. Al. ir Ant. Gustaičių, paruošė itin puikų F. Kiršos poezijos montažą, pavadindami jį Poetas. Turiningas ir savo forma įdomias intarpas parašė Ant. Gustaitis. Montažo dailiuoju skaitymu ir režisūra rūpinosi Al. Gustaitienė, o muzikine dalim Iz. Vasyliūnas. Dail. Vikt. Vizgirda pasirūpino scenos papuošimu, duodamas scenos fone stilizuotą lyrą. Montažo atlikėjai buvo Pr. Lembergas — intarpų skaitytojas ir R. Ausiejūtė, Z. Zarakaitė, J. Jašinskas ir R. Žičkus — Fausto Kiršos poezijos interpretatoriai. Kaip visada savo uždavinį gražiai atliko vyresnieji Sambūrio dalyviai Z. Zarakaitė ir Jurgis Jašinskas, bet neabejotinai talentais sužibo R. Ausiejūtė ir R. Žičkus, abu sugebėję pasinerti į dailiojo žodžio gelmes, į poetinę mintį ir poetinį vaizdą. Nors jie šio krašto mokyklų studentai — jokio prieekaišto negalėtų tarti ir jų liet. kalbai. Dramos Sambūris gali tik džiaugtis tokiom stipriom jaunom jėgom. Pr. Lembergas sodriu ir šiltu balsu tikrai puikiai skaitė gražias Ant. Gustaičio intermedijas. Montažo apšvietimu rūpinosi Vikt. Kapočius. Aplamai F. Kiršos poezijos montažas yra gražiai pasisekęs sceninio meno darbas.

Paskutinė F. Kiršos pagerbimo dalis — vaišės. Kad jos buvo gražiai ir skoningai paruoštos — padėka priklauso vaišių komisijai, o ypač O. Vilėniskienei, G. Mickevičienei, Br. Vaičaitienei, Br. Bilvaišienei, A. Andriūšienei, Vl. Mickūniui, Ant. Vilėniskuiui, Ant. Matjoškai ir kitoms mieloms Bostono moterims bei tal- kon atėjusiems vyrams. Tegut tas nelengvas jų darbas būna atžymėtas kaip dovanų garbingajam mūsų poetui F. Kiršai, kuriam visi linkime sveikatos ir kūrybingumo.

St. S.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Lietuvos konsulas adv. A. O. Shallna, adv. Suzana Shallna ir sukvatvininkas poetas Faustas Kirša. R. Bričkaus nuotrauka

Pirmijos vardu Geležinio Vilko ordeną. Raštu — laiškais ir telegramomis — sveikinimų gauta didis pluoštas. Visi tie sveikinimai labai gražūs ir turiningi, bet savo mintimis ir tautinės kultūros reikšmės akcentavimu išsiskyrė iš kitų Diplomatiijos šefo St. Lozoraičio, Psiuntinio ir įgal. ministro Br. K. Balučio, Dr. K. Grauzinio, Frikio Meierio, gen. konsulo J. Budrio, konsulo Daužvardžio, VLIKO pirm. Dr. Ant. Trimako, Laisvės Komiteto pirm. Vaclo Sidzikausko, ALT Sąjungos pirm. inž. Eug. Bartkaus ir kt. laiškais, o taip pat rašytojų kan. Myk. Vaitkaus, Bern. Brazdžio, Pulgio Andriūšo, Ant. Gustaičio (telegrama prancūzų kalba iš Montrealio!), Vyt. Alanto, Ant. Rimydzio, Marijos Sims ir kt. raštai. Iš kompozitorių poetą F. Kiršą pasveikino J. Žilevičius, L. M., V. K. Banaitis ir Jul. Gaidelis. M. ir Dr. E. Jansonai prie sveikinimo F. Kiršai prijungė dvi savaites atostogų jų vasarvietėje Cape Cod'e. St. Grabliauskas, prisiminęs rusų pirklius ir jų brangias dovanas menų kūrėjams, o taip pat tikėdamas, kad muzika ilgi-

Dalis svečių, dalyvavusių poeto Fausto Kiršos pagerbime Bostone.

R. Bričkaus nuotrauka

V. Vizgirda

Slėnyje

DAR KELETAS PASTABŲ DĖL S. ŽYMANO STRAIPSNIO

Aš džiaugiuos kiekvienu lietuvių tautos laimėjimu, nesvarbu iš kur jis eity.

Vincas Trumpa

Nors S. Žymantas ir pyksta dėl mano patarimo daugiau pasiskaityti, o mažiau remtis savo pilvo mikrofonu, bet jis vis dėlto tuo patarimu pasekė ir perskaitė ne tik mano straipsnį „Aiduose“, bet ir iš Lietuvos enciklopedijos. Tai jau geras ženklas. Ir užtat dabar (Dirvos 14 nr.) jis jau nelygina mane nei su Liaudžiu nei su Kapočiumi. Jis jau net siūlo man organizuoti demaršą prie Amerikos valdžios organų prieš tą patį L. Kapočių.

DĖL PILSUKSKIO „ŽYGIŲ“

S. Ž. sakosi net suradęs klaidą mano straipsnyje apie J. Pilsudskį, kuris buvo atspausintas LE 22-jame tome. Esą, aš nepamini- jęs 1920 m. Pilsukio žygio į

Vilnių. Nemanau, kad LE redak- toriai, kviesdami mane parašyti straipsnį apie J. P. būtų manę, kad nėra gersnų autoritetų to- kiam straipsniui parašyti, pav. to paties S. Ž. pašonėje. Bet ką padarysi, kad jie nerašo ir gana. Juk ir paties S. Ž. ne daug ką teko užtikti tos enciklopedijos tomuose, nors jis pirma negu aš buvo įtrauktas į jos bendradarbių sąrašus (vėliau, tiesa, nežinia dėl ko išbrauktas). O dėl to „žygio“ praleidimo, tai manau, jei Dievas duos ir J. Kapočius su savo redakcijos ir bendra- darbių štabu ištyrės iki galo, tai kalbant apie Želigovskį, tas žygis bus atitinkamai paminėtas. Iš viso keista, kad LE kritikuoti griežiai tas, kuris prie jos beveik nei piršto nepriklišo, Ar

tai nėra ta pati taktika, kaip Los Angeles sėdint šaukti tau- tą į rezistenciją ir net didžiuo- tis jos pralietu krauju. Kaip ne tik objektingesnį kritikai, bet ir aktyvūs LE bendradarbiai žiū- ri į kai kuriuos mano straips- nius, S. Ž. galėtų pasiskaityti prof. S. Kolupailos recenziją (Draugas, 1961, II, 4).

PORA PAGRINDINIŲ DALYKŲ

Visa tai tėra smulkmenos, dėl kurių su S. Ž. visiškai nevertė- ty peštis. Bet yra pora pagrind- inių dalykų, dėl kurių mudviejų pažiūros, atrodo, iš esmės ski- riasi. Man iš viso yra svetima visokių įtarinėjimų ir ragimų medžioklės taktika. Užtat aš vi- siškai nepritariu ir kai kurių Vienybės korespondentų knaisio- jimuisi apie S. Žakevičiaus dar- bus Vilniuje 1941 m. ir vėliau. Nei kiek mane neįaudina ir S. Žymanto prisipažinimas apie savo intymius pasikalbėjimus su J. Bulavu, bolševikų pastatytu Vilniaus u-tu praeitoriumi pirmosios okupacijos metu. Nesie- stebiu taip pat, kad judviejų pažiūros dėl liberalizmo sutapo. Stebiuose tik, kodėl S. Ž. pats vienu metu buvo išplaukęs tarp- tautinius liberalizmo vandenį ir per Santarvę į ją yra piršęs ir lietuvių visuomenę.

Antra, visiškai nepritariu ka- dais kai kurių rusų emigrantų praktikuojamai taktikai: juo blo- giau juo geriau. Man atrodo, lie- tuvių tauta turi gyventi kiekvieną dieną. Užtat aš džiaugiuos kiek- vienu jos laimėjimu, nesvarbu iš kur jis eity. Iš čia ir mano šio- ks toks optimizmas 1957 - 58 me- tais. S. Ž. priminimą apie mano moralinės pareigas tautai aš su panieka gražinu jam pačiam.

DARBININKAS NEKALTO MAŽUTĖLIO VAIDMENY

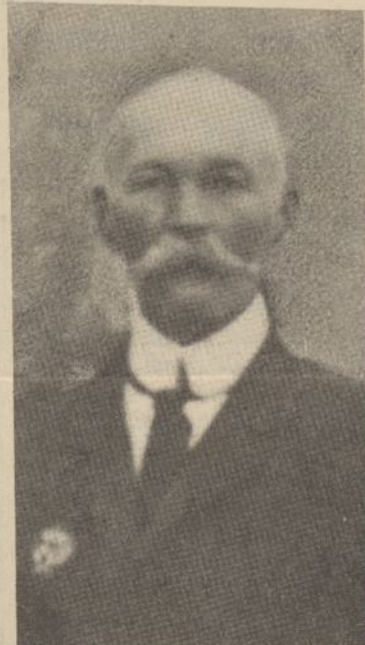
Brooklynishko Darbininko spaudos apžvalgininkas, paskai- tęs pirmuosius S. Ž. straips- nius pastelgė kaip anoje liau- dijos pasakoje apie kopūstlapį ir dangaus griuvimą. Jis ne tik su- statė mane į vieną liniją su Liaudžiu ir L. Kapočiumi, bet ir įspėjo jaunimą ir senimą sau- gotis tokių gaivalų kaip aš. Gi kai Darbininko redakcijos pap- rašiau atsakyti į kelis konkre- čius klausimus, tai ji pilotiškai nusiplovė rankas ir ėmė vaidinti nekalto mažutėlio vaidmenį, nuo savęs prirašydama, kad „V. Trumpos atsiribojimas nuo min- čių, kurios buvo priskirtos jam, yra lietuviškai linijai laimėji- mas“.

Dėl to norėčiau pasakyti, kad man visiškai nereikalingas joks atsiribojimas nuo vienokių ar ki- tokių man primetamų minčių, nes aš niekada ir nebuvau prie jų prisiribojęs. Man atrodo, kad kaip tik Darbininkui pritiko at- siriboti nuo šmeižtų, kuriuos jis paskelbė. Berods, Darbininko re- dakcijoje dirba žmonės artimi Lieuvų frontui. Paskutiniame jo organo į laisvę numeryje į- dėtas prof. A. Maceinos laiškas bičiuliams, kuriame pirmuoju bičiulių uždaviniu laikoma re- zistencija prieš melą. Ten tarp kita ko rašoma: „Į asmens der-

UŽMIRŠTI VEIKĖJAI

KAZYS AGLINSKAS

A u š rininkas, knygnešių globėjas, labdarys. Yra gi- męs 1851 m. Taigi suėjo 110 metų nuo jo gimimo. O jis buvo gimęs Girininkų kai- me, Pakuonio valsč. Baigęs 5 kl. gimnaz. Marijampolė- je, įstojo mokinių į Ferrlino vaistinę Maskvoje. Išlaikęs provizor. padėjėjo egzami- nus, išvažiavo į Petrapilį, kur ištarnavo vaistinėje 2 metus, o paskiau vėl grįžo į Maskvą ir įstojo į univer- sitetą farmacijos skyrių. Baigęs universitetą, sugrį- žo į Lietuvą. 1885 m. Gar- liavoje įsteigė vaistinę ir čia gyveno iki mirties su pertrauka karo laike. Karo metu gyveno Voroneže ir Gluškovė, Kursko gub. 1918 m. vėl sugrįžo į Lietuvą, at- naujinęs vaistinę ir vėl ki- bo į visuomeninį darbą.

kojo 34 toms knygy, o įsto- damas nariu kovo 25 d. įne- šė 200 rublių. Draugijos bu- vo paskelbtas narių-labda- rių.

A. Aglinskiu vardu Ne- priklausomos Lietuvos lai- kais Garliavoje buvo pava- dinta viena gatvė.

A. Mačius

CHICAGO

Gausiai aukojo Lietuvos Nepriklausomybės Fondui

Praeitą šeštadienį, vasa- rio 11 d., Chicagoje įvyko šaunus Užgavėnių balius. Ta proga nebuvo pamiršta ir Lietuvos reikalai. P. Vėb- rai pasiūlius, svečiai mielai aukojo Lietuvos Nepriklau- somybės Fondui. Aukojo:

Po \$20.00: Dr. J. Bart- kus. Po \$10.00: E. D. Bart- kai, P. Vėbra, Vacl. Mažeika, J. Našliūnas, St. Man- kus, J. Montvila, A. A. Ver- bickai, T. Jurcys, M. Rėk- laitis, L. Kriaučeliūnas. Po \$5.00: L. Nekus, I. A. Bud- reckai, M. E. Markuliai, J. A. Jakševičiai, B. Markevi- čius, R. A. Karlove, J. Pa- vilionis, Al. Ol., A. Plytni- kas, A. A. Simonaičiai, V. H. Bagdonai, J. Yla, N. Mie- želis, P. Pečiulis, K. Matu- tis, J. Leimonas, K. Žilėnas, St. Švedas, Br. Siliūnas, Vyt. Mažeika, O. J. Žvyniai. Po \$3.00: St. Virpša, M. K. Po \$2.00: J. L.

Iš viso surinkta \$238.00.

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ WASHINGTONE

Sostinės lietuviai Neprikla- somybės šventę pradėjo Wa- shingtono St. Matthew's kated- roje, kur buvo išklaustos iš- kilmingos mišios. Katedros cho- ro puikus giedojimas sudarė iš- kilmingą ir susikaupusią nuotai- ką. Gražų pamokslą pasakė Msgr. John Cartwright, visados paro- dąs daug palankumo lietuviams ir surandąs gražių paguodos žo- džių kenčiančiai lietuvių tautai. Pabaigoje sugiedotas Lietuvos himnas, gaudžiant galingiems ka- tedros vargonams.

Vėliau Catholic Daughters klubo patalpose įvyko paminėjimas, kurį įspūdingai pravedė Washing- tono Amerikos Lietuvių Dr-Jos pirm. B. Darlys. Invokacijas su- kalbėjo Msgr. John Abbo, Ka- tallikų Univ-to profesorius ir pa- baigoje kun. J. Znotinas. Lietu- vos pasiuntinybės vardu pasvei- kino ir turiningą kalbą pasakė chargé d'affaires J. Kajeckas, kuris papasakojo ir apie reikš- mingą pasikalnėjimą su prez. Kennedy prie Lincoln paveiks- lo, per diplomatų priėmimą Bal- tuosiuose Rūmuose vasario 8 d. Pagrindinis kalbėtojas buvo kongreso narys William T. Mur- phy, demokratas iš Chicago. Jis pasisakė, kad jau 26 metai iš eilės dalyvaujas Lietuvos Ne- priklausomybės paminėjimuose įvairiose vietose. Savo kalboje pabrėžė, kad rusams neturi būti padaryta nei viena nuolaida ("we must not grant one concession to Russia.") Dar sveikino Lat- vijos chargé d'affaires A. Spek-

SOVIETINIO KOLONIALIZMO PAVYZDŽIAI

(Atkelta iš 1 psl.)

tuviškai) — Lietuvos lais- vės paskelbimo sukaktis. Laikraštis rašo, kad minėji- mai pradėti praeitą sekma- dienį ir tęsis visą savaitę, "kas rodo, kaip brangus ir prasmingas yra lietuviams jų krašto laisvės atmini- mas."

Toliau vedamajame cituo- jamas Lietuvos konsulo Dr. Petro Daužvardžio pareiški- mas, kuriame buvo pabrėž- ta, kad pavergtosios Pabal- tijo tautos yra sovietų ge- ros valios bandymas: jei Chruščiovas tikrai nori nu- sigrinkuoti, jis gali pradėti, atitraukdamas savo armiją, policiją, agentus ir atstaty- damusį kraštų suverenines teises.

"Lietuvos nepriklausomy- bės diena yra reikšminga visų tautų žmonėms. Ji įro- do, kad kartą laimėtos lais- vės sąvoka negali būti iš- naikinta. Lietuviams atsien- nant savo laisvę, likęs pasaulis ju neužmirš", — baigiamas "Chicago Ameri- can" vedamasis.

* BRITŲ darbiečiai išleido stu- diją tarptautinės politikos klau- simais, kurioje reikalaujama, kad Britanijos vyriausybė pasi- kvieštų raudonosios Kinijos premjerą Ču En-lai į Londoną ir premjeras Macmillanas vi- zituotų Pekną. Gandai apie ga- limą Macmillano kėlonę į ko- munistinę Kiniją kursuoja jau kuris laikas, bet vyriausybė juos nei paneigia, nei patvirtina.

* BRIUSELYJE nukrito belgų lėktuvų linijos Sabena spraus- minis lėktuvas, kuriame žuvo 47 amerikiečiai, jų tarpe visa JAV dailiojo čiuožimo komanda - 18 jaunuolių kurie vyko į Žene- voje prasidedančias tarptauti- nes čiuožimo varžybas.

* ALŽIRO nacionalistų provi- zorinės vyriausybės pirmieji su- stikimai su Prancūzijos vyriausy- bės atstovais greičiausiai į- vyks Tunise. Paruošiamieji dar- bai pradėti kartu su Tuniso prez. Bourguibos planuojama kėlone į Paryžių, kur jis prezidentui De Gaulle perduos nacionalistų reikalavimus dėl Alžiro atieties.

ke ir estų bendruomenės atsto- vas J. Klesment. Buvo priimta keturių punktų rezoliucija, ku- rioje pasmerkiamas rusiškas ko- lonializmas, reiškiama padėka Amerikos vyriausybei už mūsų laisvės kovos palaikymą, prašo- ma pareikalauti Jungtinėse Tau- tose, kad būtų atstatyta Lietuvos Nepriklausomybė, pagaliau siun- čiami sveiklinimai tautiečiams pavergtose Lietuvoje.

Po kalbų jauna studentė Biru- tė Babarskaitė gražiai padainavo keletą dainų, pianiną palydint G. Petkevičiūte. Užkandžių metu buvo progos susitikti ir paben- drauti Washingtono lietuviams, kurių susirinko artį pusantro šimto. Matėsi daug jaunimo. Ko- mitetas gražiai pasidarbavo, ypač daug prisidėjo visados e- nerginga Amerikojegimusi Loui- sa Jurkienė.

J.B.

Vasario 5 d. Los Angeles, Calif., Liet. Bendr. Namuose, įvyko metinis SLA narių susirinkimas, kurio metu buvo išrinkta nauja valdyba. Nuotraukoje naujoji valdyba skirstosi pareigomis. Iš kai- rės: E. Stirbienė, St. Raubertas, Br. Skirienė, Vl. Kiškis, J. Pui- kūnas, J. Jokubauskas, Alf. Pažiūrienė, ir A. Vosylius.

L. Kančausko nuotrauka

Ignas Šajauka ir Adėlė Malčiūtė, sausio 7 d. susituokę New Yorke, apsigyveno St. Catharines, Ont., kur vietos lietuviai jiems surengė pagerbimo vakarą. I. Šajauka yra aktyvus St. Catharines veikėjas, priklausęs kelioms organizacijoms, Dirvos nuolatinis skaitytojas ir remėjas. Jo žmona Adėlė, gimusi Amerikoje, buvo aktyvi veikėja tarp Maspeth, N. Y. lietuvių.

• Kun. Bernardas Bartis, šv. Jurgio parapijos klebonas, buvo išvykęs į Washingtoną, sukalbėti maldą Senate, minint Vasario 16-tąją.

• Neringos Skaučių Tunto rengiama sueiga įvyksta vasario 19 d., 4 val. p. p., Lietuvių salėje. Sueigoje dalyvauti kviečiamas ir Pilėnų Skautų Tuntas. Skautės ir skautai renkasi uniformuoti į šią Lietuvos Nepriklausomybės 43 metų sukakties minėjimo sueigą.

• Neringos Tunto skaučių mamųčių svarbus susirinkimas, aptarti Kaziuko mūgės reikalus, įvyks vasario 26 d., sekmadienį, 4 val. p.

p. Lietuvių salėje. Visos skaučių mamytės kviečiamos būtinai dalyvauti.

• V. Orintas, Dirvos tarnautojas, prabuvęs 6 savaites ligoninėje, toliau sveiksta namuose.

• Sol. Aldona Stempuzienė kovo 4 d., drauge su V. Verikaičiu, koncertuos Toronte.

• LB Clevelando I-os apyl. valdyba, norėdama apsaugoti vertingas lietuviškas knygas, skelbia lietuviškų knygų surinkimo vąj.

Kreipiamės į senuosius ir dabartinius ateivius, kad nebenaudojamas, neberekalingas, paruoštas išmetimui ir užkeltas į palėpes knygas, atiduotumėt valdybai. Knygas prašome palikti šv. Jurgio parapijos salėje, pridėdant davėjo adresą.

Negalint knygų atgabenti, atvažiuosime paimti. Prašome skambinti telefonu UT 1-1921 (F. Eidimtui).

• E. Karnėnai išvyko ilgesnėm atostogom į Floridą. Į Clevelandą žada grįžti tik po Velykų.

Reikalinga šeiminkė

Pagaidaujama vidutinio amžiaus našlė. Gyventi vietoje. Privatus kambarys ir vonia. Laisvi trečiadieniai ir sekmadieniai. Geras atlyginimas.

Mrs. John Cavallaro
2451 Fenwick Rd.
University Heights
YE 2-4824 (22)

Atsakymas A. Šemetai

EILINIS PARTIZANAS, KURIS NENORI MATYTI TIESOS...

Gen. št. plk. P. ŽILYS

nepaneigia to, kas apie širvintų-Giedraičių kautynes buvo rašyta anksčiau ir dabar, pasiremiant dokumentais.

Kitą vertus, pats A. Šemetas įrodė, perskaitęs mano pastabas, kad jo padarytas plk. K. Žuko nuopelnų įvertinimas, liečiantis širvintų-Giedraičių triumfą pasiremiant vien "Žvilgsnis" ir praeitį", nėra nei objektyvus, nei teisingas.

Iš visko matyti, kad A. Šemetas, rašydamas savo atsiminimus ir atsakymą į mano pastabas, nėra nieko rimto skaitęs nei apie širvintų-Giedraičių triumfą, nei apie bermontininkus ir kitus įvykius.

A. Šemetas smerkia mane, kad aš niekinu senąjį kari-veteraną plk. K. Žuką ir net priduria, kad aš tai darau dėlto, kad jis pakartotinai neigiamai esąs pasisakęs apie gruodžio 17 d. perverimą. Kitip sakant, aš suvedu sąskaitas.

Gaila, kad toks "didelis" spaudos žinovas ir skaitytojas A. Šemetas nežino, jog kai tarp buv. Krašto Apsaugos ministerio plk. K. Žuko ir buv. seimo nario K. Bielinio "Naujienose" kilo ginčas apie karo stovio įvedimą, tai aš, niekieno neragindamas, parašiau Dirvoje, jog net dviems atvejais (1921) 1922 m. savaratoje ir 1924 m. pradžioje, esu girdėjęs plk. K. Žuką pasakojant, kaip būnant Krašto Aps. ministeriu, pas jį lankėsi seimo nariai, socialdemokratai K. Bielinis ir Vl. Požėla ir įrodinėjo, kad būtinai reikia įvesti karo stovį, o kai buvęs patiekias karo stovio įvedimo papildomas įstatymo projektas, tai Seime, svarstant tą įstatymo projektą, socialdemokratai, aukštos politikos sumetimais kalbėjo prieš karo stovio įvedimą.

Aš skaičiau tada savo pareigą parašyti apie tai, nes apie Seimo narių socialdemokratų K. Bielinio ir Vl. Poželos lankymąsi pas Krašto Aps. ministerį plk. K. Žuką, karo stovio įvedimo reikalą, dar anais laikais, man pasakojo tokie autoritetingi asmenys, kaip buvęs ministerio adjuntantas A. Endziulaitis (vėliau Vidaus Reikalų ministeris), buvęs Krašto Aps. Ministerijos kanceliarijos viršininkas plk. J. Kubilius (vėliau buvęs Klaipėdos krašto gubernatorius), buvęs op. skyriaus viršininkas plk. A. Šumskis, tarnavęs op. sk. kpt. J. Urbšys (vėliau užsienio reikalų ministeris) ir kiti.

Su plk. K. Žuku jokių sąskaitų neturėjau ir neturiu, o rašau tai, ką žinau — girdėjau ir esu įsitikinęs, kad tai tiesa. O tiesos pasakymas nėra niekinimas.

A. Šemetos daromas man užmetimas, kad aš niekinu senąjį kari-veteraną, yra be pagrindo, nes savo atsiminimuose A. Šemetas yra taip išniekinęs senus karius-veteranus, drauge ir plk. K. Žuką, kad daugiau išniekinti nebegalima.

A. Šemetas labai jautriai kalba apie mano paaiškintą priežastį, kodėl plk. K. Žukas nebuvo

apdovanotas ordinu ir šio to sąso, kad jis ir daugelis kitų žino, kodėl plk. K. Žukas nebuvo apdovanotas ordinu, tik aš tą priežastį nežinau.

Gaila, kad A. Šemetas tą priežastį nepasakė. Spėju apie ką A. Šemetas galvoja. Turbūt apie sachariną. Bet apie tai gan plačiai rašė J. Budrys.

A. Šemetas turėtų žinoti, kad 1926 m. valdžioje buvo plk. K. Žuko bendraminčiai valst. liaudininkai. Jie labai lengvai galėjo plk. K. Žukui padarytą skriaudą atitaisyti — apdovanoti jį ordinu. Jeigu jie to nepadarė, tai aišku, tokias skriaudas jie nematė.

Pagaliau plk. K. Žuko viršininkas buvo M. Velykis (gen. II div. vadas). Jo buvo teisė ir pareiga atitaisyti plk. K. Žukui daromą skriaudą, ypač paleidžiant atsargon. O kas kaltas, kad jis to nepadarė?

Nuostabu, kad A. Šemetas dedasi daugiau nusimanęs apie plk. K. Žuko neapdovanojimo priežastis, negu jo (plk. K. Žuko) bendraminčiai valst. liaudininkai — prezidentas dr. K. Grišius, ministeris pirmin. M. Sleževičius, valst. liaudininkai, ypač jų vadovybė ir tiesioginis plk. K. Žuko viršininkas gen. Velykis.

Toliau seka širvintų-Giedraičių triumfas. A. Šemetas, perskaitęs mano pastabas, pamatęs, kad tas triumfas priklauso ne plk. K. Žukui, o kariuomenės vadui gen. S. Žukauskui, sukūrė naują pasaką.

Triumfo nebėra, liko tik širvintų kautynių stebuklas, apie kurį buvęs ilgametis 7 p. pulko vadas sužinojo tik dabar, gyvendamas Chicagoje, o plk. Ališauskas 1959 m. spalio ir lapkričio mėn. "Kario" numeruose straipsnyje "Plk. K. Žuko žvilgsnis į praeitį" rašo: "Perskaičius plk. K. Žuko aprašytas širvintų kautynes ir pasižiūrėjus į žemėlapi, kur yra širvintos, Utena, Panevėžys ir Ukmergė, tuoj pamatai, kad taip nebuvo ir negalėjo būti".

Ypatingai būtų sveika A. Šemetai apie tas kautynes pasi-skaityti. Jis tada pats pamatytų, kokios nesamos rašo.

Mano paaiškinimas apie aukso kardą ir didvyrio vardą, taip nuramino A. Šemetą, kad jis nieko daugiau pasakyti nebegalėjo. Tik šį kartą dar tenka tarti žodį apie sugužėjusius caro armijos, lietuvių kilmės, karininkus ir atnešusius į mūsų kariuomenę tą supuvusį biurokratizmą.

Kad toks kaltinimas, lietuvių kilmės caro armijos karininkams, neteisingas, įrodė pats A. Šemetas, nes savo atsakyme jis sako, kad plk. K. Žukas (lietuvių kilmės, caro armijos karininkas) yra mūsų buvusių karinių pajėgų pažiba, garbės simbolis. O po tokio A. Šemetos pasakymo tenka tik plačiau aiškinti mano pasakymą, kad iš caro armijos būty prigužėję daug tokių pažibų, garbės simbolių, kaip plk. K. Žukas, tai Lietuvos atsikūrimo metu daug kas būtų susiklostę geriau, negu klostėsi. Tai tikra teisybė.

(Bus daugiau)

Irving R. Jeffee paskirtas The Stroh Brewery Co. direktoriumi specialiems reikalams. Jis bendrovėje dirba nuo 1952 m. Jis yra suorganizavęs Stroh's alaus pardavimo pakėlimą šiame rajone. Stroh's skelbimai spausdinami Dirvoje.

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratęsdami, Dirvą aukomis parėmė:

J. Gaurilius, Chicago	3.00
A. Matusas, Chicago	3.00
J. Satkus,	
St. Catharines	2.00
A. Sumakaris, Cleve.	2.00
J. Svarplaitis,	
Wingdale	2.00
B. Vembrė, Springfield	2.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

GREETINGS and BEST WISHES

FRENCH CUISINE

DUCK ORANGE — LOBSTER AMERICAINE
A VARIETY OF TOURNEDES — FROG LEGS
SAUTE PROVENCAL — PREPARED BY
CHF ETIENNE

THE WAGON WHEEL

AIR CONDITIONING — AMPLE PARKING
13114 Woodland Ave. For RESERVATIONS Call LO 1-6900

Quik Auto Service, Inc.

1304 East 9 Str. Tel. TO 1-1673

Vietinių ir užsieninių automobilių taisymas. Visų rūšių mechaninis ir "Auto Body" taisymas, gerai išbaigtas — garantuotas dažymas Prano Grigonio priežiūroj.

Vasario mėn. visi klientai gauna didelę nuolaidą. Pasinaudokit proga ir pigiai susitaisykit savo mašiną.

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND — EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH — SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

VELYKOS ARTĖJA

SIŪSTI VELYKOMS DOVANŲ SIUNTINIŲ
DRAUGAMS IR GIMINĖMS Į VISAS USSR
DALIS

YRA LENGVA IR PATIKIMA PER

Cosmos Parcels Express Corp.

(Licensed by Intourist)

COSMOS TURI DAUG METŲ PATYRIMĄ IR
TUKSTANCIUS PATIKIMŲ KLIENTŲ.

• Pristatymas garantuotas. • Siuntinys apdraustas.
• Gavėjas nieko nemoka. • Papildomų informacijų ir nemokamų kainoraščių prašykite ar skambinkite jums arčiausia skyrių:

NEW YORK 2, N. Y., 39 — 2nd Avenue — Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 21, N. Y., 506 Wilson Ave. — Tel. HY 1-5290
BROOKLYN 7, N. Y., 600 Sutter Avenue — Tel. DI 5-8803
LAKEWOOD, N. J., 126 — 4th Street — Tel. FO 3-8569
PATERSON 1, N. J., 99 Main Street — Tel. MU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street — Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson St. — Tel. HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury St. — Tel. SW 8-2863
HAMTRAMCK, Mich., 9350 Jos. Campan — Tel. TR 3-1666
CLEVELAND 13, Ohio, 2683 W. 14th St. — Tel. TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Ave. — Tel. BR 8-6966
CHICAGO 29, Ill., 2439 W. 69th Street — Tel. WA 5-2737
SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter St. — Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J., 428 Springfield Ave. — Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa., 530 W. Girard Ave. — Tel. WH 2-4035

WATERBURY, Conn., 6 John St. — Tel. PLaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 414 Scribner Ave., N. W. — Tel. GL 8-2006

JERSEY CITY, N. J., 75 Bright St., kampas Jersey Ave.

PASSAIC, N. J., 211 Monroe Street — Tel. PR 3-0979

DETROIT, Mich., 6440 Michigan Ave. — Tel. TA 5-8050

ROCHESTER, N. Y., 583 Hudson Ave. — Tel. LO 2-5941

VINELAND, N. J., West Landis Ave., Greek Orthodox Bld. šis skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

KAS IR KUR?

• Kalifornijos lietuviai veikėjai rado kelius prieiti prie senatoriaus Kuchel; išdėstė jam Pabaltijo tautų tragediją ir galimas viltis. Senatorius susidomėjo tais klausimais ir Vasario 16-tos proga paruošė rezoliuciją, kuri, kaip visų valstybinių reikalų dalis perduota senatui ir įtraukta į Congressional Record. Rezoliucijoje senatorius Kuchel plačiai nušviečia nevieną lietuvių, bet ir kitų Pabaltijo tautų klausimą ir reikalauja jį perkelti į Jungtines Tautas, reikalaujant Pabaltijui absoliučios laisvės, su teise grįžti į savus kraštus visiems ištremtiesiems (rezoliucijos tekstas paskelbtas praėjime Dirvos numeryje).

Labai svarbu, kad šiuo metu visi lietuviai rašytų laiškus saviems senatoriams, prašydami paremti senatoriaus Kuchel iškeltą Pabaltijo laisvės klausimą.

• SLA Pildomoji Taryba ir sekretoriaus pareigas išrinko Bronę Pivariūnienę, iš Pittsburgh, Pa. Visos Pildomosios Tarybos rinkimai įvyks 1962 metų pavasarį. Šių metų lapkričio mėnesį bus atlikta nominacijos kandidatams nustatyti į būsimus rinkimus.

• Dail. A. Valeška, bažnytinės meno studijos savininkas, užsakė pas kompozitorių Vladą Jakubėną parašyti šv. Kazimiero kantatą. Žodžius parašė rašyt. Antanas Rūkas.

• Juozas Andrukaitis, iš Hamilton, Dirvos prenumeratą pratęsė trims metams į priekį.

• Dr. J. Sandargas, iš North Royalton, mokėdamas už Dirvą atsiuntė ir \$5.00 auką.

• Kazys Senikas, iš Cleveland, mokėdamas už Dirvą, atsiuntė ir \$5.00 auką.

Prof. Ignas Končius paaukojo \$10.00 Vasario 16 Gimnazijai, vietoje gėlių mirus veikliam visuomenininkui V. Vakauzai.

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

Vyresnieji rengiasi, o jaunieji padarė

Š. m. vasario mėn. 5 d. buv. lietuvių svetainės patalpose jaunieji SLA nariai pagerbė savo 352 kuopos pirmininką Feliksą Motuzą, švenčiantį savo 70-jį gimtadienį.

Daugelis susilaukia tokio gražaus amžiaus, tačiau ne daugeliui tenka džiaugtis savo darbo vaisiais, kaip gali pasidžiaugti ir pasidžiaugti Feliksas Motuzas. Tai asmuo, kuris ne minutes nesustoja sielotis tautos nelaimėmis ir lietuvių politinė bei kultūrinė veikla.

F. Motuzas iš gimtojo krašto į Ameriką atvyko 1913 m. Jis nepasinerė, kaip daugelis čia atvykusių, dolerių medžioklėje, bet visa siela atsidavė lietuviškai veiklai. Tuoj jis įstoja į SLA 352 kuopą ir iki šios dienos tebesilaiko prie jos vairo, eidamas pirmininko, sekretoriaus ir kitas pareigas. Lygiai tokiu pat atsidavimu jis dirba ir Tėvynės Mylėtojų Draugijoje. Jis organizuoja chorą, vaidybos ratelius, demonstracijas. Lietuvai nepriklausomybės šaukiančias, rinkliavas laisvės kovai paremti, bendradarbiauja perijodinėje lietuvių spaudoje, renka įvairius lietuvių spaudos leidinius: albumus, knygas, Tėvynės Mylėtojų Draugijos archyvą. Jis išrenkamas Tė-

Vasario 11 d. Clevelande, šv. Jurgio parapijos bažnyčioje susituokė Vytautas Gedgaudas, Dirvos redaktorius, su Stefa Juodvalkyte, žymia lietuvių sportininke. Jaunuosius sutuokė kun. Dziegoraitis. Apeigų metu giedoję solistai Aldona Stempužienė ir A. Bahmiller, vargonais palydint muz. P. Ambrazui. V. Pliodžinsko nuotrauka

Angliskoji "Penki stulpai turgaus aikštėje" versija Chicagoje

Algirdo Landsbergio tiek daug kontraversijų lietuvių spaudoje sukėlusios dramos "Penki stulpai turgaus aikštėje" angliskosios versijos premjera įvyko Chicagoje, vasario 5 dieną. Veikalą statė žinoma ir pastoviai vaidintojų-mėgėjų grupė Community Theatre, vadovaujama Everett Clarke.

Neteko matyti ankstyvesniųjų CT pastatymų, bet sprendžiant iš šio, atrodo, kad jie vyksta labai jau šeimyniškoje atmosferoje: publikai sėdint prie staliukų, kimsnojant pyragaičius ir užsigeriant kavute. Betruksta tik minkštasuolių ir pagalvėlių. Drįsčiau suabejoti šitokios atmosferos tinkamumu bet kokiam veikalui, o juo labiau "Penkiems stulpams". Nors reikia taipgi pripažinti, kad bent šiuo atveju, publika, kurios buvo gana gausi ir kurioje matėsi nemaža lietuvių, laikėsi pakankamai kultūringai: garsiai nežlebėjo ir puodukais nebarškino.

"Penkis stulpus" lietuviš-

kai mačiau veik prieš dviejus metus, clevelandiečių mėgėjų P. Maželio režisuotame, pastatyme, tad, stebint amerikietiška, minyose vis iškildavo ir anasai lietuviškasis. Nenoromis imdavai vieną su kitu lyginti. Ir vertinimo svarstyklės veik visada svirdavo lietuviškojo pusėn.

CT pastatymo statinis ir deklamacinis pobūvis veikalą padarė gana elegantišku, tačiau taipgi šaltu ir mažiau beįtikinančiu. Mėgėjai vaidintojai neturėjo pakankamai vidinės jėgos sukrėsti žiūrovą scenoje vykstančiu siaubu ir neviltimi. Žodžiais išdeklamuotas prakaitas, ašaros ir kraujas ir liko tik žodžiais, maža kada giliau teįsisunkusiais.

Clevelandiečiai naudojo daugiau scenos efektų, kiekvienam paveikslui perstatinėjo dekoracijas, bet vis dėlto tie išoriniai atributai nebuvo tiek pastebimi, kiek CT pastatyme, kur dekoracijos visiems veiksmams sudarė tos pačios juodos draperijos ar vienas kitas tai scenai būtinausias, baldas ir kur žiūrovo žvilgsnis vienon ar kiton pusėn buvo nu-

kreipiamas prožektorių pirštais.

Žinoma, CT apšvietimas buvo žymiai dėkingesnis nei tik mėgėjams aktoriams, bet ir režisoriui, nes visą laiką tebuvo operuojama tik nedidelėje scenos dalyje. Nežiūrint to, net ir tokie paveikslai, kuriuose veik nėra judesio, kaip ketvirtasis ir septintasis, clevelandiečiams išėjo žymiai dinamiškiau. Toji dinamika, ne-reikia nė sakyti, plaukė iš vidaus.

Su technikos pagalba CT daug lengviau išsprendė ir vieną sunkesnių veikalo vaidybinių uždavinių. Dainuotojo rolę pavesdami garsiai kalbėti. Clevelandiečių pastatyme šioje rolėje pasirodė pats režisorius P. Maželis susilaukė bene daugiausia priekaištų iš vertintojų pusės. Tačiau tą rolę jis vežė ryžtingai, su atsidėjimu, įnešdamas veikalan daug spalvos ir gyvybės. CT pastatyme tas "balsas iš nežinios" gal jokių priekaištų nesulauks. Jis gal ir buvo įtikinamiausias, nenuobodus, nesusausas, savimi pasitikįs. Tačiau, be Dainuotojo scenoje pats veiklas pasi-

darė sausesnis ir nuobodesnis.

Lyginant CT vaidintojus su clevelandiečiais, galbūt užtektų dviejų žodžių: pastarieji geresni. Sakysim toksai Charles Preston'o Tardytojas ne geresnis nei blogesnis už kitus CT vaidintojus, visiškai nubluktų prieš Igno Gataučio sukurtą Tardytojo charakterį, kurio kiekvienas žodis, kiekvienas judesys rėžėsi žiūrovo atmintin. Negalėjo su Emiliu Skujeniekis lygintis ne Bill Wiltfong Tėvo rolėje. Ed Irsch'o Jonas nebuvo toks šiltas ir paprastas, kokį jį davęs Apanavičius. Daug nuoširdumo, ypač paskutiniame paveiksle, parodžiusi Barbara Dombre (Grazina), vis dėlto neturėjo tiek vidinės emocijos, kiek jos turėjo V. Žilionytė Jonės vaidmenyje. Tony Cece Antano rolėje buvo gal kiek nuosaikesnis ir santūresnis, negu Z. Dučmanas clevelandiečių pastatyme, tačiau jis nebuvo toks ryžtingas, o be to ir jam trūko vadui privalomų savybių.

Negalima sakyti, kad CT vaidintojai nebuvo nuoširdūs. Anaipol. Jie ieškojo veikale tiesos, jie norėjo ją perduoti žiūrovui, tačiau toji tiesa daugeliu atveju neįstengė prasimušti pro vaidintoją ir liko už jo. Dvasiniai lūžiai, vidiniai konfliktai, išoriniai kontrastai, negalėjo paliesti žiūrovo, nes pats vaidintojas perdažnai neatrodė jų paliestas.

Neturint po ranka paties veikalo nei lietuviškos, nei angliskos versijos, kada vieną kartą matytus pastatymus irgi skiria veik dviejų metų tarpas, sunku ir pavojainga būtų blusinėti, kas ir kur į gerą ar blogą pusę autoriaus buvo pakeista. Gi pakeista, atrodo, buvo nemaža. Nors daugumoje iš struktūrinės pusės. Nevieno jau barta ir girta idėja liko ta pati. Ar perėjusi šio pastatymo prizmę, ji pasiekė amerikinį žiūrovą tokia, kokią autorius norėjo perduoti, atsakymų būtų tiek, kiek buvo žiūrovų. Bet reikia džiaugtis, ne vien todėl, kad mūsų kūrėjai jau sugeba savo kūriniams atverti platesnius horizontus, bet ir dėlto, kad tuose kūriniuose keliamos problemos yra gyvybinės ne tik žmogui — lietuviui, bet ir žmogui.

Angliskoje savo veikalo premjeroje Chicagoje dalyvavęs autorius Algirdas Landsbergis su žmona žiūrovų buvo sutiktas nuoširdžiais sveikinimais ir linkėjimais.

Kęst. Reikalas

SLA 352-os kuopos Detroito jaunieji nariai pagerbia kuopos pirmininką F. Motuzą, sulaukusį 70 metų amžiaus. Prie garbės stalo F. Motuzas tarp žmonos ir dukters, Ramutė Misiūnaitė, asistuojant Arūnui Vaitiekaičiui, puošia gėlėmis.

J. Prelibo nuotrauka

Brangiajam tėveliui PRANUI MANOMAIČIUI

š. m. sausio 28 d. Lietuvoje mirus, jojo sūniui, vienam iš ALIAS Bostono Skyriaus steigėjų

Dipl. inž. EUGENIUI MANOMAIČIUI

nuoširdžią užuojautą reiškia

ALIAS Bostono Skyriaus Valdyba ir Nariai

Po įvykusio vasario 5 d. Chicagoje Algirdo Landsbergio "Penki stulpai turgaus aikštėje" spektaklio, salėje susitiko būrys pažįstamų. Iš kairės į dešinę: P. Petrutis, V. Vepštas, P. Landsbergienė, veikalo autorius A. Landsbergas, A. Micevičius ir dr. Edv. Kaminskas.

Nuotrauka Paul Hansen

K. Jurgutis